

מחברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קמ"ז | פרשת כי תצא | תשפ"ג

לונדון		ניו יורק		בני ברק		ירושלים		זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"ח	כניסת השבת	בגמ"ח	כניסת השבת	בגמ"ח	כניסת השבת	בגמ"ח	כניסת השבת	
21:29	21:11	21:00	20:38	20:34	20:00	20:36	19:57	18:44

חשיפה: מי כתב בימי השואה מכתב בלשון רמז: הדודה אסתר מרחוב מגילה

בית 7 דירה 4 באה | עמ' ב'

סגולה: סגולת מעלת אמירת תהלים בחודש אלול | עמ' ג'

אקטואליה: כללי הזהירות בהוצאת חמין (טשולנט) בליל שבת | עמ' י"ג

השבוע בגליון:

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

עצתו הנפלאה של הרב מטבריג להושיע יהודי עירו מידי פקיד המכס המרושע

הקם תקים עמו (כב, ד).

מסופר על הג"ר משה יצחק סגל ז"ל אב"ד טבריג (הגאון התפארת ישראל על המשניות מזכירו כמה פעמים, ראה בעוז מסכת כתובות פרק ג אות א ועוד), כי בעירו היו יהודים רבים מתפרנסים מסחורות שנמכרו ב"מכירות פומביות" גדולות שערכה הממשלה לסחורות שלא נפדו במכס. ויהי היום התמנה "פקיד מכס" ו"מנהל מכירות" חדש, והוא צורר ישראל טובא, והיה מחשב את ה"מכס" הרבה למעלה מן הקצוב בחוק – ובכך מעלה את מחיר הסחורות עד שלא השתלם לפדותן...

בצר להם פנו יהודי המקום לרבה, וביקשוהו כי יעוץ להם עצה כיצד יתגברו על מעללי הגוי הרשע. החליט הרב ללמדו לקח.

קרא הרב לאחד מסוחרי העיר ויעץ לו שיסע ל"פרוסיה" ויקנה מטען גדול של כפפות, שהיו סחורה מבוקשת ויקרה, וישלחנו לטבריג בשני "משלוחים" שונים: משלוח ראשון – רק כפפות ימניות, ומשלוח שני – רק כפפות שמאליות... עשה האיש כמצוות הרב ו"ייבא" משלוח עצום של כפפות...

כמוכן שה"פקיד" הטיל מכס עצום כדרכו, ומשלח הסכים היבואן לפדותה הוצע משלוח הכפפות ל"מכירה פומבית"... הלך היבואן עצמו למכירה... כשהחלו הדיונים אודות ה"סחורה",

ביקש היבואן כי רוצה הוא "לבדוק בעצמו" את הכפפות.

נפתחו החבילות, ולפתע נפלטה זעקה מפיו: "אוי ואבוי, כל הכפפות שמאליות!"... מובן מאליו שאף אחד מן הסוחרים לא הסכים לפדות את הכפפות המוזרות הללו שאין מה לעשות בהם – והיבואן עצמו פדה אותם בפרוטות...

כשבוע לאחר מכן, הגיע "משלוח" נוסף של כפפות. נפתחו החבילות, והנה התברר כי הפעם כל הכפפות ימניות! "פקיד המכס" כמעט אחזו השבץ, אבל ברירה לא היתה לו, והוא נאלץ לשחרר גם סחורה זו מבלי מכס, מכיון שאיש – מלבד היבואן – לא היה מוכן לקנות משלוח

עצום של כפפות "ימניות"... כך אירגן הג"ר משה יצחק סגל ז"ל מערכה מתוכננת, כשהוא מפתיע חדשים לבקרים את פקיד המכס הרשע, עד שנכנע והפסיק להציק ליהודי המקום ולגבות דמי מכס שרירותיים... במהיצתם של גדולי הדור (עמ' 147)

מי שמתיר עגונה אחת בזה"ז, כאלו בנה אחת מחרבות ירושלים

וְכַתֵּב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתָתָהּ וְנָתַן בְּיָדָהּ (כד, ג). בשו"ת מהרש"ם (ח"א, ס' פד) ישנה תשובה

מסר חסידי לפרשת השבוע עמ' כ"ב

פניני אביר יעקב עמ' ו'

טיפחו אשליה זו בכל דרך אפשרית. ההגיון האנושי "קנה" את הסיפור, מי היה יכול להאמין עד היכן מגעת שטניותו ושנאתו של 'עמלק לעם היהודי.

בתחילת חורף תש"ב נודע לי מעדי ראייה על קיום מחנה השמדה ב"חלמנו", כמו כן נודע לי על טבח המוני ביערות "קוזמיר". ההמונים לא יכלו להאמין לבשורות הזוועה. הרי זה מנוגד לכל הגיון מינימלי! אולם אני חקרתי את הנושא ונדעו לי דברים כהווייתם. מיהרתי איפוא לכתוב את הדברים אל הרבי מסוכטשוב (=הרה"ק רבי דוד מסאכאטשוב הי"ד בעל ה"חסדי דוד") ששהה אז בדירת מסתור בווארשא.

מחשש לפתיחת המכתב כתבתי ברמז: "הדודה אסתר מרחוב מגילה בית 7 דירה 4 באה". הרמז היה ברור ומובן: במגילת אסתר פ"ז פסוק ד' נאמר "כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואילו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשת".

לא ארכו הימים והגיענו תשובת הרבי. הרבי דיבר על הצורך להתחזק לנגן היטב את יצירתו של "הסבא" יצירה 23 קטע 4. הכוונה היא לפרק כ"ג פסוק ד' בתהלים, שם: "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמוני".

עלי מדרות (עמ' 260)

ישראל, 'האובדת', בגלות המר והיא מכונה בשם "שה דאבידה". - "שה דאבידה לכולי עלמא קשיא" - כולם מתקשים להבין, מדוע איפוא נמשכת הגלות זמנים ועידנים טובא?

חוזר המהרש"א לפרש את הפסוק שבתהלים (קיט, קעו) "תַעֲיִתִי כְּשֶׁה אֲבָד" - בגלות המר. ולזאת רבש"ע בקשתי שטוחה לפניך, אבואה בתפלה ותחנונים: "בְּקֶשׁ עֲבָדְךָ" - החזירם לנויהם. מה טעם "כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכַחְתִּי" שהרי מקיימת אני גם בחשכת הגלות את מצוותיך, וראוי לך כמוני לקיים מצות השבת אבידה". ריבונו של עולם "השב משיבם" - ושוב בנים לגבולם!!!

המהרש"א (בחינושי אגדות) - מסכת מכות (כד, א ד"ה שנאמר)

מכתב שנשלח בימי השואה ונטמן ברמז: הדודה אסתר מרחוב מגילה בית 7 דירה 4 באה

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עַמְלֶךְ בְּדָרְךָ בְּצֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם (כה, יז).

מספר הגה"ח רבי יהושע משה אהרונוסון ז"ל בכתביו שהתפרסמו בספר "עלי מדרות": בתחילת שנות המלחמה חשבו יהודי הגיטאות כי המשלוחים אינם אלא לעבודה בלבד הגרמנים

ארוכה בהתרת עגונה. בשולי התשובה מסיים המהרש"ם בדברים נפלאים וז"ל: יען שמבואר בתשובת ב"ח החדשות (ס"ס סד) כי מי שמתיר עגונה אחת בזה"ז, כאלו בנה אחת מחרבות ירושלים העליונה להציל בחינה אחת מן אשת חיל, וכ"ה בנח"ק [=בנחל קדומים] על איכה בשם הרה"ק ר"א חיון. לכן נדחקתי לגמור התשובה היום ביום הצום על חורבן בית הפארטנו.

לקט דברים של טעם

מליצה נפלאה ממרן המהרש"א על גלות בני ישראל

לא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר אַחִיךָ או אֶת שׁוֹר נְדָחִים וְהִתְעַלְמַתְּ מֵהֶם הֲשִׁיבָם לְאַחֶיךָ (כב, א). חז"ל למדו במסכת בבא מציעא (כו, א) דיני השבת אבידה מן הפסוק שלפנינו "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחריך". ומסקנת הסוגיא שם: "שה דאבידה לדברי הכל קשיא" [=תיבת שיו, המוזכרת במצות השבת אבידה לכולי עלמא מיותרת, כיון שאין לנו מה לדרוש בה]. מפרש רבינו המהרש"א על הש"ס פירוש נפלא: חז"ל רמזו כאן על כנסת ישראל - "שה פזורה

מחבורים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב •
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

ככה מתחילים את היום!

או לחץ כאן

להצטרפות: newsletter.mechubarim@gmail.com

אמירת פסוקים - סגולה נפלאה לטהרת המחשבה

ונשמרת מכל דבר רע (כג, י). המשנה ברורה בהלכות תפילה (סי' צח סק"ב) כתב שאמירת הפסוק "לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי" (תהלים נא, יב), היא סגולה ועצה לטהרת הלב, כי כח טהרת הלב והרוח הנכון מונחים בפסוק המכוון לענין זה. וכן כתב השל"ה הק' וזה לשונו: "ומצאתי כתב יד של החכם האלוקי מהר"מ קורדובירו ז"ל (הרמ"ק) שכתב וז"ל: לימדנו זקן אחד שעל מנת לבטל המחשבה, יאמר פסוק זה הרבה פעמים "אש תמיד תוקד על המזבח לא תקבה" (ויקרא ו, ו), ובעיני פשוט שזה הזקן היה אליהו הנביא, ולרוב ענוותנותו של הרב לא רצה לגלות, על כן יהא נוהר בזה מי שנפל בלבו מחשבת און או מחשבת הבל שיאמר הפסוק הנ"ל הרבה פעמים, ונראה בעיני שיאמר גם כן הפסוק 'סעפים שנאתי ותורתך אהבתי' ויאמר אותו בהתעוררות גדול גיבור כאר"י עכ"ל.

והוסיף השל"ה הק': "וענין הפסוק 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה' לבטל מחשבות רעות, לכאורה הוא מפני שאמרו חז"ל שקרבן עולה מכפר על הרהורי הלב, ולכן הפסוק שמצוה להבעיר תמיד את אש העולה, שעניינו בעירה ונקיון תמידי וכפרה על הרהורי הלב, מסוגל הוא נגד המחשבות רעות". ומעיד הגה"צ הגר"ש פינקוס זצ"ל (בספרו תפארת שמשון דברים עמ' רסא): אמירת פסוקים אלו היא סגולה נפלאה, אני מכיר אנשים שבתקופת בחרותם, כאשר התמודדו עם הנסיונות הקשים הללו, אמרו פסוקים אלו כל יום עשרות פעמים, והם מעידים שסגולה זו הפכה להם את החיים. - לומר עוד פעם ועוד פעם, אפילו בלי כוונה, כי זו סגולה נפלאה מאוד עכ"ל הנפלאים.

ומוסיף הרב פינקוס משל נפלא: על פי מעשה שהיה, רופא באחד מבתי החולים עבד במחלקה שנועדה עבור חולים במצבים קשים במיוחד. בדרך כלל היו במחלקה הזו שלשה רופאים, אך באותו לילה הסתפקה הנהלת בית החולים ברופא אחד בלבד. אמנם מראש הזהירוהו ואמרו לו כך: אנחנו מקוים שהכל יהיה בסדר והחולים ישנו בשלוה כל הלילה, אבל יתכן שחולה פלוני יתעורר ויקים צעקות, חבירו בדיוק יהיה זקוק לקבל את תרופותיו, ובאותו רגע חולה שלישי יחוש ברע ויזדקק לטיפול מהיר, אם יתרחש משבר כזה ותראה שאינך מסתדר - תרים טלפון, ומיד ישלחו לך עזרה.

רק התחילה התורנות שלו והצרות התחילו לצוץ. כל מה שאמרו לו שיכול לקרות - קרה. כמעט כל חולי המחלקה, אחד אחרי השני, התעוררו משנתם עם סיבוכים קשים. הרופא מצא את עצמו מתרוצץ ממיטה למיטה ומטפל בחולים כמיטב יכולתו, אפס כי כוחותיו היו דלים מדי והוא לא הצליח להעניק את הטיפול הדרוש לכולם. לפנות בוקר אירע האסון, בעוד הוא מתמודד לבדו, בשארית כוחותיו להעניק את הטיפול הדרוש לחולה פלוני, מת חולה אחר במחלקה טרם הצליח להגיע אליו כדי להעניק לו את הטיפול שהיה זקוק לו נואשות.

תבעו את הרופא למשפט באשמת רשלנות רפואית. בבית המשפט נעמד הרופא הנאשם וטען בלהט כלפי השופט: עבדתי במסירות נפש ממש, רצתי ממיטה למיטה ולא נחת כל הלילה. האם ניתן להאשים אותי? מה עשיתי? וכי נרדמתי על משמרת? הרי פשוט לא הספקתי להגיע לאותו החולה שמת לבסוף, זה לא היה בכוח אנושי!

ענה השופט: לא ולא! אתה פושע! מי צריך את המסירות נפש שלך? הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת, לא לנסות להסתדר לבד. אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות!

אדם יבוא לפני הקב"ה ויטען: רבש"ע, מסרתי נפש למענך. יאמר לו הקב"ה מי ביקש ממך למסור נפש? למה לא 'הרמת טלפון' לבקש עזרה. למה לא פנית לקב"ה בתפילה: רבש"ע, אינני מסתדר תעזור לי אתה!

זה אחד מיסודות היהדות - תבקש עזרה. הקב"ה "עונה לעמו בעת שועים אליו". אף פעם לא 'תפוס' אצלו, ואף אין שיחה ממתינה, כביכול רב קווי, אין סוף קווים והוא עונה מיד כשנשמע הצלצול הראשון.

זה הכלי היסודי ביותר שצריכים להשתמש בו, כל הזמן לבקש עזרה, ברגעים הקשים - לצעוק: רבש"ע תעזור לי! ובפרט בעניינים שאין לנו שליטה על כך, ומה שבעיקר הקב"ה רוצה מאתנו הוא שנפנה אליו ונבקש את עזרתו...

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

אָבן שְׁלֵמָה וְצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ:

**הלקוח שנכנס ביום שישי לפנות בוקר,
וביקש לגהץ את כרטיס האשראי בשלושים
אלף ש"ח - גרם לבעל הסופר לעשות
מהפך בחייו...**

לקוח נוסף נכנס, וגם לו אני אומר לאחר החשבון, 'היום זה בחינם'.

לא תאמין למה שקרה בהמשך! תוך רבע שעה החנות התמלאה בלקוחות. הזעקתי את האחים שלי שיעמדו בחוץ, ולא יתנו להיכנס מחשש לסכנת נפשות, ועל כל אדם שיוצא יכניסו אחד בלבד במקומו. ברחוב נוצר תור של עשרות-עשרות של אנשים, כשעדיין לא הגיעה השעה שש בבוקר!

אני מסתכל על המבוגר שבקצה החנות, כולו עסוק באמירת תהילים, כאילו הוא לא קשור בכלל לכל מה שקורה סביבו. כבר בשעה שמונה וחצי הגעתי לסכום של שלושים אלף, וגם ככה לא השאירו הרבה בחנות, לכן פשוט סגרתי את החנות...

הרב אברהם פוקס מספר סיפור מדהים, שאירע עימו לפני מספר שנים, ובו לקח מאלף לחיינו, ובעיקר לחשיבות הזמן בעולם הזה, או יותר נכון, ניצול הזמן והתעסקות בעיקר, שהם התורה והמצוות, שכל עוד נוכל לאסוף מהם בחיי חיותנו, כך נזכה לחיים משמעותיים יותר ולברכת אלוקים, וביחוד בחודש הרחמים והסליחות שלפנינו, וכך מספר הרב:

נכנסתי לחנות מכולת בטבריה, חנות מוכרת וידועה באזור שבו מתגורר ציבור ידאי ה'. המוכר, הינו יהודי שומר תורה ומצוות שפאותיו מתנוססות ברוח, על שולחנו במכולת מונחים ספרי הלכה פתוחים, שבהם הוא הוגה בין לקוח ללקוח, וכך הוא עושה בכל זמן פנוי שיש לו בעודו במכולת, דבר שאינו שגרתו למראה, ובודאי שמעורר הערכה לראות בעל חנות מכולת הנוהג כך.

כשהגעתי, הוא היה עסוק בלספר סיפור ללקוחות הנמצאים בחנות. הוא כבר היה בסופו של הסיפור המעניין, ובעקבות ששמעתי את סופו המדהים, הדבר גרם לי לבקש ממנו שיספר את סיפורו בשנית, לטובת כל הנוכחים כמובן, ואני ביניהם.

"חכה", אמר לי רבי חיים המוכר החביב, "חכה שידלדלו קצת הקונים ואוכל לספר לך בנחת, בינתיים שב וקח לך איזה ספר ותעיין בו", אמר תוך שהוא מחווה בידו על השולחן והמדף שלאחוריו, והוסיף ואמר, "אל תראה אותי כמו שאני עכשיו", מתחיל חיים בסיפורו, "פעם הייתי מכור לכסף, מחובר אליו באינפוזיה. הייתי אמנם שומר תורה ומצוות, אבל פחות חזק בדת, ובודאי שלא הייתי משקיע שעות ביממה על לימוד תורה. הייתי פותח את החנות בארבע לפנות בוקר, וסוגר באחת עשרה בלילה, כשאשתי מחליפה אותי לכמה שעות מנוחה בצהריים..."

הרב פוקס תהה, למי אצה הדרך לקנות חלב ולחם בשעה מוקדמת כל כך, עונה לי חיים שתמיד ישנם אנשים, ולדוגמא בימי שישי, כשהבעל קם לתפילת ותיקין, ישנן נשים שדואגות לכך שכאשר יחזור, רבים ממאכלי השבת כבר יהיו מבושלים, והן צריכות מצרכים מהמכולת כדי להשלים את צורכי השבת, ובכלל טבריה זו היא עיר של מטיילים ונופשים, ורבים שעברו ליד החנות בשעה מוקדמת, שמחו והופתעו לראותה פתוחה, וכך נכנסו לקנות בה מכל הבא ליד. עד כאן ההקדמה, ומכאן לסיפור: זה קרה לפני כשנתיים, יום שישי בחמש

בבוקר. נכנס לחנות אדם מבוגר בעל מראה פשוט ביותר, כשספר תהילים בידו האחת, ובידו השניה כרטיס אשראי. אנחנו מברכים אחד את השני בבוקר טוב, הוא הגיש לי את הכרטיס: 'תגהץ שלושים אלף שקל!', אמר בפשטות ובנחישות. 'כמה?', שאלתי אותו בידיעה ברורה שלא שמעתי טוב, בעודי חושב מה מסתתר מאחורי בקשה תמוהה זו! אך התברר לי ששמעתי טוב מאד. 'שלושים אלף שקל!', הוא חוזר ואומר. לא הייתי רגיל כמובן בסכומים שכאלו,

בודאי שלא בשעת בוקר מוקדמת, ועוד מבלי למסור שום מצרכים מהמכולת, הרי אני בסך הכל מנהל מכולת, ולא מגרש מכוניות.

לקחתי את הכרטיס ועשיתי כדבריו, וחיכיתי לאישור העסקה שמיד הגיע. "מה עכשיו?", שאלתי אותו. 'תראה', הוא אומר לי, 'אני אשב על כסא בצד ואומר תהילים, ובזמן הזה כל מי שנכנס לחנות לקנות מצרכים, תעשה לו חשבון, אבל לפני שתיקח ממנו כסף, תאמר לו שהיום זה בחינם ואין צורך לשלם, מבלי לומר מדוע, וככה תמשיך עם הקונים עד שתגיע לסכום של שלושים אלף. אבל אני מזהיר אותך! לא להסתכל לכיוון שלי, ובטח לא לומר שמישהו שילם עליהם. פשוט תאמר שהיום זה בחינם וזהו!'. הוא התיישב בפניה ואמר תהילים בדבקות, כשהוא לא מרים את עיניו מספר התהילים.

לא עוברות כמה דקות, ונכנסת לקוחה ראשונה לחנות ועורכת קניות לשבת. אני עורך לה חשבון ובסופו אני אומר לה כמוסכם, 'היום זה בחינם!'. היא הביטה בי וניסתה להבין את פשר הדברים, ואני חזרתי שוב על דבריי. היא ארזה את קניותיה ויצאה מהחנות, כשהחיוך על פניה ורגשות תודה נשלחים לעברי. לקוח נוסף נכנס, וגם לו אני אומר לאחר החשבון, 'היום זה בחינם'. לא תאמין למה שקרה בהמשך! תוך רבע שעה החנות התמלאה בלקוחות. הזעקתי את האחים שלי שיעמדו בחוץ, ולא יתנו להיכנס מחשש לסכנת נפשות, ועל כל אדם שיוצא יכניסו אחד בלבד במקומו. ברחוב נוצר תור של עשרות-עשרות של אנשים, כשעדיין לא הגיעה השעה שש בבוקר!

אני מסתכל על המבוגר שבקצה החנות, כולו עסוק באמירת תהילים, כאילו הוא לא קשור בכלל לכל מה שקורה סביבו. כבר בשעה שמונה וחצי הגעתי לסכום של שלושים אלף, וגם ככה לא השאירו הרבה בחנות, לכן פשוט סגרתי את החנות

והלכתי הביתה, שמח מיום החופש שקיבלתי ומהמכירות הרבות. לא! אני לא יודע מי זה היה, ואם חשבת שהוא הונה אותי, דע לך שהחיוב של האשראי שלו כובד במלואו. מאז לא ראיתי אותו שוב, ולאחר השבת המשכתי לעבוד בחנות ביום ראשון כרגיל, כשהקונים ניסו שוב את מזלם, אבל כמובן שמעתה הקניה שבה להיות בתשלום. הקונים התנהגו כסדרם, אבל אני? משום מה הסיפור הזה נתן לי

זה קרה לפני
כשנתיים, יום
שישי בחמש
בבוקר. נכנס
לחנות אדם
מבוגר בעל
מראה פשוט
ביותר... הוא הגיש
לי את הכרטיס:
'תגהץ שלושים
אלף שקל!'
אמר בפשטות
ובנחישות.
'כמה?', שאלתי
אותו בידיעה
ברורה שלא
שמעתי טוב,
בעודי חושב מה
מסתתר מאחורי
בקשה תמוהה
זו! אך התברר
לי ששמעתי טוב
מאד. 'שלושים
אלף שקל!'
הוא חוזר ואומר.
לא הייתי רגיל
כמובן בסכומים
שכאלו...

לו בתרמילו, קוראן. נפשו כמהה לדעת, להבין ולהשכיל והוא ביקש לדעת את עיקרי דתו והליכותיה. כאשר היה בשנות העשרים לחייו, נודע שמו לתהילה בין אנשי כפרו, כאיש יודע ספר, מוכשר וחכם.

באחת מדרשות החיזוק של שייח נכבד אפוף התלהבות, החל 'נאסר' לשאול שאלות מביכות. השייח רתח מזעם, כמוהו גם שאר בני הכפר, בהם אביו, בריון בעל קורות חיים מעוררי חלחלה, שאיים עליו כי ירצחנו נפש.

**מאכלי שבת
ערבים וטעימים
הוגשו אל
השולחן, ולאחר
זמן מה פצח
בעל הבית
בשירה. אנשים
רבים שביקשו
להתקרב אל דת
אבותיהם, שהו
שם. אחד מהם
ביקש מבעל
הבית בהססנות,
שישיר את השיר
ששרו בבית
הכנסת. לאחר
מספר ניחושים,
הבינו בני
המשפחה שהוא
מתכוון ל"לכה
דודי" וברצון רב
זימר בעל הבית
את המילים הכה
מוכרות, כאשר
מבית לבית,
הכירו אורחים
נוספים את
המנגינה הקליטה
והצטרפו גם
הם אל השירה
העריבה**

לא חלף זמן רב, ו'נאסר' שחש כי הקרקע שתחת רגליו בוערת, נשא את רגליו וברח לירושלים, שם החל לעבוד כפועל פשוט בחברה גדולה. ידי זהב לו ל'נאסר' שהתמיד בעבודתו והצליח בה, עד שהוצע לו לשמש כמנהל אחד מסניפיה של החברה בצפון הארץ.

בצפון, התחבר 'נאסר' לקבוצת חברים יהודיים שכמה מהם הפכו לידידי הטובים ביותר. כל אותן זמן חשש 'נאסר' ליצור קשר עם משפחתו. חלפו עברו להם מספר חדשים ויום אחד חבריו היהודים של 'נאסר' הודיעו לו, כי מחר לא יבוא אליהם. "מחר יום כיפור" אמרו לו. "אנחנו לא אוכלים, שמים כיפה לבנה על הראש ומבקרים בלילה בבית הכנסת. נפגש עוד יומיים" סיימו.

משום מה החליט 'נאסר' להצטרף אליהם לבית הכנסת, כי ממילא ביום כיפור אין עבודה. הוא גם החליט לצום, כדי לחוש את חוויית יום כיפור של היהודים. "לצום, אני יודע יותר טוב מהם" הרהר לעצמו כאשר נזכר בחודש הראמזן.

ואכן כך היה. בספסל האחורי של בית הכנסת, ישבו מספר צעירים נבוכים מה, חבושים בכיסויי ראש, ביניהם 'נאסר' שלא הבין מאומה, אבל בכה כמו תינוק. חבריו היהודים, שהמתינו לסיום התפילה החליפו ביניהם קריצות, והוא, עומד נרגש, אינו מבין מילה וחצי מילה, אך עיניו נשואות לארון הקודש.

יום כיפור חלף עבר לו. לחבריו אמר 'נאסר' כי הוא בעצמו אינו יודע להסביר מדוע התרגש, "כנראה ההשראה והמנגינות העצובות, השפיעו על נפשי. לא יודע".

ערב אחד התגלגלה אל 'נאסר' שמועה כי אביו נשפט למספר שנות מאסר בגין אחד ממעלליו.

היתה זו הזדמנות טובה עבורו להיפגש עם בני משפחתו ותוך שעות מספר כבר פסע 'נאסר' במשעולי כפרו. ברכיו פקו למראה עיזו הצחורות וההרים החשופים, נוף ילדותו, ערש מולדתו.

זמן רב ישבו 'נאסר' ובני משפחתו ושוחחו. אט אט עזבו בני המשפחה את הבית ו'נאסר' נותר עם אמו לבדו. השניים המשיכו לשוחח ומהון להון התגלגלו הדברים ו'נאסר' סיפר לה לתומו על הרגשות העזים שתקפו אותו בעת שהייתו בבית הכנסת של היהודים ביום הכיפורים.

אשה חזקה היתה אמו של 'נאסר'. בכל יום היתה משכימה קום לפני בני

פרופורציות על כסף. בהמשך הורדתי משעות העבודה והעברתי את אותן השעות לעבודת ה', והיום, כמו שאתה רואה אותי, אני לבוש בבגדים של בן תורה, ומוקף בספרים בהם אני לומד.

כך סיים רבי חיים את דבריו ופנה ללקוח הבא, בעוד אני נשאר נפעם מהסיפור ומלא מחשבות.

חודש אلول, חודש הרחמים והסליחות העומד בפתיחו, הוא ממש כמו אותו תורם אלמוני. תיקח, היום זה בחינם! חודש אلول מעניק לנו כוחות נפלאים, להשיג דברים שגוראו בעבר קשים ובלתי-אפשריים, חודש שיש בו קרבת ה' גדולה יותר מכל השנה. הקב"ה מצפה מאיתנו שנגצל זאת, שנמלא את השקיות בשפע רוחני וכל טוב – הרבה יותר משלושים אלף... 'אני לדודי ודודי לי'. ככל שנתקרב לדודי – דודי יתקרב אלי, והחודש זה בחינם! (פניני בית הלוי)

לא תבושי ולא תכלמי:

כך גלגלה ההשגחה העליונה את החשיפה המפתיעה של 'נאסר' שהוא בן לאמא יהודיה ומצאצאי בעל ה"לכה דודי' הסכיתו ושמעו לסיפור מופלא...

במוצאי שבת ביקש 'נאסר' לעזוב את בית מארחיו תוך שהוא מודה להם מקרב לב. "ראה, עברנו שבת כל כך יפה" אמר המארח, ואפילו לא שאלתי לשמך. "נאסר." "מה???" בעל הבית כמעט התעלף, כשעיניו בוחנות את 'נאסר' מכף רגל ועד ראש.

'נאסר' הרגיע את מארחו, סיפר לו את שהיה צריך לספר והראה לו את התמונה הדהויה, ההוכחה היחידה שלו, בינתיים, כי הוא יהודי.

חקירות וברורים נוקבים העלו כי אכן, שושנה, אמו של 'נאסר', היא שושנה. והוא, 'נאסר' יהודי מבטן ומלידה, צאצא של המקובל רבי שלמה אלקבץ בעל ה"לכה דודי!!!". הקבר המופיע בתמונה, קברו של רבי שלמה אלקבץ, סייע בידי החוקרים להגיע אל המסקנה.

זית ירוק ורענן שהגיע לשיא בשלותו צנח בכבדות אל האדמה. הוא הרים את עיניו, הביט בעץ הזית העתיק שהצל עליו מקרני השמש, ושב להרהר בקורות חייו הסוערים.

נחיריו התרחבו בטבעיות והוא שאף מלא ריאותיו מריחו העמוק של העץ והזיתים. העץ והריח לא היו זרים לו. הוא נולד לתוכם בכפר ערבי בארץ הגליל הקסומה. על מורדות אחד ההרים הסלעיים, בכפר קטן וציורי, פסע 'נאסר' את צעדיו הראשונים לצידן של פרות עצלות, מנומנמות משהו. בארץ הגליל, הכל הולך לאט. אין מה למרר. היום יש שמש. גם מחר.

החיים זרמו להם בעצלתיים. יום הולך ויום בא, ו'נאסר' שכבר רעה במיומנות עדר ענק בן מאות עיזים, התגלה כילד מוכשר. עם שחר היה משכים קום ויוצא עם עיזו אל המרעה. חליל פשוט בנה לעצמו, אך הוא הפליא לחלל בו. צליליו הענוגים של חלילו היו ממלאים את ההרים והגאיות, ולעיתים, היה הילד הרועה עוצם את עיניו, ובדמיונו היו מאות עיזו הצחורות פורצות במחול לשמע צליליו. 'נאסר' לעולם לא ישכח את אחת מעיזותיו, באה בימים, שלשמע צלילי מנגינת רועים ישנה נושנה, היתה פוסעת מעדנות לעברו, רובצת לצידו ובוהה בו בעיניה החומות הגדולות.

לאחר מספר שעות היה 'נאסר' מוציא מתרמילו גבינת עיזים טרייה וככר לחם פריך שאפתה אמו בחצר הבית, ומשביע את רעבונו. דבר-מה נוסף היה

'נאסר' הרגיע את מארחו, סיפר לו את שהיה צריך לספר והראה לו את התמונה הדהויה, ההוכחה היחידה שלו, בינתיים, כי הוא יהודי. חקירות ובידורים נוקבים העלו כי אכן, שושנה, אמו של 'נאסר', היא שושנה. והוא, 'נאסר' יהודי מבטן ומלידה, צאצא של המקובל רבי שלמה אלקבץ בעל ה"לכה דודי!!!". הקבר המופיע בתמונה, קברו של רבי שלמה אלקבץ, סייע בידי החוקרים להגיע אל המסקנה.

מעשה מדהים, אכן. ישיש, למוד ניסיון חיים ששמע את המעשה הפטיר, כי אם הקב"ה מסובב כל הסיבות, לגלג וסיבב כה הרבה כדי להחזיר את בנו האובד לכור מחצבתו. עלינו, הזוכים לשהות ליד דף הגמרא, להתחזק ולהתאמץ יותר, במיוחד לקראת הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה, שהרי אנו כבר כאן, בהיכלו של מלך, אין אנו צריכים לעשות דרך כה ארוכה, פשוט להושיט את היד ולהרבות את הזכויות על ידי קיום מצוות, מעשים טובים ולימוד התורה הקדושה.

(מאורות דף היומי)

לא תלבש שַׁעֲטָנָה:

בזכות הזהירות משעטנז חזר היהודי המומר לחיק עדת בני ישראל...

זעמו של האדון גבר. הוא יצא מבית החייט ופנה אל ביתו של האוהב ישראל, לדרוש הסבר כיצד הרבי מהין להתערב בענייניו ולאסור על משולם החייט לתפור בעבורו בגד כאוות נפשו.

הרבי הביט בו בנחת, עד שסיים להרצות את שטף טענותיו, ואז השיב לו: "חכמינו זיכרונם לברכה אמרו כי ישראל - אף-על-פי שחטא ישראל הוא. לכאורה, מה החידוש בכך? וכי יעלה על הדעת לחשוב אחרת? האם כתוב במקום כלשהו שיהודי מומר חדל מלהיות יהודי?

עובדת היותך יהודי אינה ניתנת לשינוי. אי-אפשר לאבדה או להשתחרר ממנה, שכן היהדות היא מהותך ואינך יכול להחליף את מהותך.

חייט פשוט היה משולם, בן העיר אפטה שבפולין. פרנסתו הייתה דחוקה, ובקושי רב הצליח להביא לחם לביתו. בני משפחתו התקיימו בצמצום ובמחסור תמידיים.

מצבו הכלכלי הרעוע העיק עליו. הוא חיפש אפיקים שירחיבו את מטה לחמו, אך כל מאמציו כשלו והנחילו לו מפח נפש.

כאשר לא היה יכול לשאת עוד את חרפת העוני, נשאוהו רגליו אל הצדיק שהתגורר בעירו, הלוא הוא האוהב ישראל מאפטה. הרבי הביט בו ברחמים, בירכו בחום והרעיף עליו דברי עידוד ונחמה.

דברי הברכה והעידוד הרימו מעט את רוחו השפופה של משולם, אך כאשר חלפו הימים ולא נראה שום שינוי, נזקק למנה נוספת של דברי חיזוק. שוב קיבלו הרבי במאור פנים, וגם הפעם לא חסך ממנו דברי עידוד ונחמה, שאוששו את משולם החייט.

נוהג זה נהפך להרגל שגרתו. משולם נתלה בתמיכה שהעניק לו הרבי כטובע הנאחו בקש. לעיתים תכופות פקד את מעון הצדיק, הרכין את ראשו בהכנעה, והתמלא תקווה וביטחון בבורא כי מצבו ישתפר וכי ישועת ה' תבוא כהרף עין.

יום אחד כאשר נכנס אל בית הרבי ניכר היה כי משולם אחר בא לכאן. אין זה אותו אדם מדוכדך ומיואש. הליכתו הנמרצת והחייוך שעל פניו העידו כי דבר מה השתנה.

המשפחה, שופה רותחין על האש, אופה את הבצק שלשה אמש ומכינה כירה גדולה לבני הבית. מעולם לא ראה 'נאסר' את אמו מבוהלת כפי שהיתה כעת. היא התרוצצה בחוסר רוגע בולט כשהיא מגיפה את חלונות הבית ובודקת שוב ושוב האם לא נותר אדם מלבדם.

לבסוף, התיישבה אמו על הספה ואמרה: "הקשב היטב 'נאסר'. על מה שאומר לך עכשיו, אל תשוחח עמי לעולם! אני מזהירה אותך!". הוא הנהן בראשו במהירות וסחרחרות חריפה תקפה אותו. ישנם כאלו המפחדים שיום אחד יודע להם איזה שהוא סוד נורא, עלום, טמיר, שישא אותם אל מקומות אפלים. 'נאסר' הרגיש שהוא עומד בפני דבר דומה. שינוי נקשו דא לדא, זעה קרה כיסתה את מצחו ומבעד לענף הערפל שהקיף אותו הוא שמע את אמו חוזרת שוב ושוב ואומרת "קוראים לי שושנה!!! קוראים לי שושנה!!! אתה שומע? קוראים לי שושנה!!!".

קרקורו של תרגול עקשן העיר את 'נאסר' משנתו.

הוא לא ידע כמה זמן חלף מאז התודע לידיעה המרעישה שאמו היא יהודיה ממשפחה צפתית שורשית, שנטשה את עמה ונישאה לבן נכר. בטרם עזב את ביתו, דחפה לו אמו מעטפה דהויה ובה תמונה ישנה, מקומטת, כשהיא אומרת: "תמונה זו, היא היחידה שנותרה בידי משנות ילדותי. כאן" הצביעה האם על ילדה קטנה "אני ניצבת עם בני משפחתי בבית הקברות". 'נאסר' יצא את בית הוריו, תרמילו על שכמו וראשו בשמים. לאחר מספר ימים נודע לו, כי אם אמו יהודיה, גם הוא יהודי. כך התגלגלו הדברים וכעבור מספר חודשים, 'נאסר' שב לירושלים כדי לשהות בשבת בחברת משפחה העוסקת בקירוב רחוקים, אליהם הפונה על ידי ארגון תשובה מוכר.

שוב ביקר 'נאסר' בבית הכנסת, הפעם כיהודי. עדיין לא הוכחה יהדותו, מלבד דבריה של אמו, אך בהתייעצות עם רבנים החליטו מנהלי ארגון התשובה, לקדמו בדרכי היהדות ובד בבד לנסות ולאמת את זהותו.

מאכלי שבת ערבים וטעימים הוגשו אל השולחן, ולאחר זמן מה פצה בעל הבית בשירה. אנשים רבים שביקשו להתקרב אל דת אבותיהם, שהו שם. אחד מהם ביקש מבעל הבית בהסכנות, שישיר את השיר ששרו בבית הכנסת. לאחר מספר ניחושים, הבינו בני המשפחה שהוא מתכוון ל"לכה דוד" וברצון רב זימר בעל הבית את המילים הכה מוכרות, כאשר מבית לבית, הכירו אורחים נוספים את המנגינה הקליטה והצטרפו גם הם אל השירה העריבה.

'נאסר', הצטרף כמעט מן הבית הראשון. בחושו המוסיקלי הוא קלט חיש מהר את השיר, וכאשר שוררו המסובים "התנערי מעפר קומי" כבר היה 'נאסר' מומר בגרון מלא.

מטבעו היה 'נאסר' ביישן, אך הוא לא התאפק ופנה אל בעל הבית בבקשה כי ישירו "לכה דודי" פעם נוספת. הלה נענה ברצון, כמוהו גם שאר בני המשפחה והמסובים, וקולותיהם התמזגו יחד בחווה. אחד מילדי המשפחה שב אל השולחן כשהחיוך על פניו לאחר שהשיב בשלילה את פניו של מאן דהוא שדפק על הדלת ושאל אם נפתח כאן בית כנסת חדש, ולקראת "לא תבושי" כאשר מעלים טון ופורצים במנגינה עליזה, היו הגרונות והטונים מאוחדים כמקהלה מאומנת, שבראשה מנצח דגול.

אושר פנימי קרן מפני הנוכחים שזכו להכיר את היהדות באופן כה נעים. 'נאסר' היה שרוי בעולמות עליונים. עיניו עצומות, קולו הצלול עולה ויורד בהתאמה, וכפות ידיו נעות במעגלים, מסייעות להסביר את המילים.

כמו היה זה מובן מאליו, התרומם 'נאסר' ממקומו, שילב את ידיו בזרועות האורח שישב לידו, וכל הסועדים קמו ממקומם והחלו רוקדים.

שעה ארוכה רקדו 'נאסר' וחביריו לסעודה. ללא הרף. ללא הפסקה. רגשות עזים בקעו ועלו מלב הרוקדים שגרונם כבר ניחר, אך נשמתם התמלאה בחמצן צלול מעולם הנגינה הקסום.

איש איש ומחשבותיו, הרוריו, ומצפונו לבו. כל אחד כיבס את שהיה צריך, ניקה את הדרוש והתחטא לפני בוראו. אה, השירה.

במוצאי שבת ביקש 'נאסר' לעזוב את בית מארחיו תוך שהוא מודה להם מקרב לב. "ראה, עברנו שבת כל כך יפה" אמר המארח, ואפילו לא שאלתי לשמך". 'נאסר'. "מה???" בעל הבית כמעט התעלף, כשעיניו בוחנות את 'נאסר' מכף רגל ועד ראש.

שלא התקדמת במלאכה. אם כן, היה עליך להודיע לי על כך ולא לעכבני לשווא!”, נזף בו.

החייט החל להצטדק ולהתנצל שהדבר איננו באשמתו אלא הרבי מאפטה הוא שמונע ממנו לתפור בעבור יהודי בגד העשוי מבד שיש בו שטענו. זעמו של האדון גבר. הוא יצא מבית החייט ופנה אל ביתו של האוהב ישראל, לדרוש הסבר כיצד הרבי מהין להתערב בענייניו ולאסור על משולם החייט לתפור בעבורו בגד כאוות נפשו.

הרבי הביט בו בנחת, עד שסיים להרצות את שטף טענותיו, ואז השיב לו: “הכמינו זיכרונם לברכה אמרו כי ישראל – אף-על-פי שחטא ישראל הוא. לכאורה, מה החידוש בכך? וכי יעלה על הדעת לחשוב אחרת? האם כתוב במקום כלשהו שיהודי מומר חדל מלהיות יהודי?”

“אלא שחז”ל ביקשו לחדד את מעלתם של בני ישראל. דבריהם מכוונים לאדם כמון, יהודי שנטש את יהדותו והמירה בדת אחרת. אתה רוצה לנתק כל קשר עם אלוֹקֵךְ ועם עמך, וסבור אתה שתצליח לעשות כן. חז”ל מבהירים אפוא שטעות בידך. עובדת היותך יהודי אינה ניתנת לשינוי. אי-אפשר לאבדה או להשתחרר ממנה, שכן היהדות היא מהותך ואינך יכול להחליף את מהותך.

“עכשיו מן הסתם תבין מדוע הוריתי למשולם להימנע מלתפור לך בגד שטענו. אם חז”ל מגדירים אותך ‘ישראל’, משמע שאתה חייב בכל המצוות, ובכלל זה איסור שטענו. כיצד אפשר לחייט יהודי להכשיל אותך בעוון שטענו?”

כשסיים הרבי את דבריו נותרו פניו של בעל האחוזה התומות. ניכר היה כי הדברים הלחלו לליבו. בלי אומר ודברים יצא מבית הרבי ושב לביתו. לא חלפו ימים רבים, והאיש חזר לבית הרבי מאפטה – הפעם כדי שיוודע לו דרך לתשובה שלמה.

(גליון שיחת השבוע)

ואכן, מצב רוחו של משולם היה מרומם מאוד. הוא בישר לרבי בשמחה כי לאחר מכירת הכפר הסמוך לידי בעל אחוזה אחר, נפתח לו חלון לפרנסה ברווח. בעל האחוזה החדש החליט להזמין אצל משולם את כל הבגדים הדרושים לו ולבני משפחתו.

הוא סיפר לרבי כי ההזמנות החלו לזרום, וגם התשלומים בהתאם. בחסדי שמיים הוא כבר רואה רווחים נאים על עבודתו. “כשם ששיחתפתי את הרבי בצערי, אני שמח לבשר על ההטבה הגדולה שה’ זימן לי”, אמר בקול מתרונן.

חלפו כמה ימים ומשולם התייצב שוב בפתח חדרו של הרבי. עדכון חשוב היה בפיו לבשר לרבי: “יש שמועות שהלקוח החדש שלי הוא בעצם יהודי שהמיר את דתו.”

פני הרבי הרצינו. “אבקשך לחקור את העניין לאשורו ולהודיע לי את תוצאות בדיקתך”, ביקש. ואכן, לאחר בירור יסודי התברר כי הדברים נכונים. הוא היה יהודי שפרק עול, נטש את מורשת אבותיו ואף המיר את דתו כדי להיטמע בין גויי הסביבה. האיש עשה חיל בעסקיו, עד שקנה את האחוזה הגדולה.

משולם החייט סר לבית הרבי וסיפר לו על מה שהעלה בחקירותיו. הרבי הקשיב והורה לו הוראה חד-משמעית: “היזהר שלא לתפור בעבורו בגד שיש בו שטענו!”

החייט שמר את הדברים בליבו. ואכן, לא חלפו ימים רבים ומבית בעל האחוזה נשלח אליו אריג כדי שיתפור ממנו בגד נאה לבעל הבית. משולם בא במבוכה. דברי הרבי הדהדו במוחו, אך החשש הגדול מפני אובדן מקור פרנסתו לא נתן לו מנוח. מאחר שלא ידע כיצד לנהוג, הגיח את האריג בצד ולא התחיל במלאכת התפירה. הבד היקר היה מוטל כאבן שאין לה הופכין, בזמן שמשולם התחבט קשות מה לעשות.

עברו ימים אחדים ובעל האחוזה בא לבדוק את התקדמות העבודה. משולם שבא במצוקה התעלם משאלתו. האיש התמלא כעס עליו. “אני מבין

עברו ימים אחדים ובעל האחוזה בא לבדוק את התקדמות העבודה. משולם שבא במצוקה התעלם משאלתו. האיש התמלא כעס עליו. “אני מבין שלא להתקדמת במלאכה. אם כן, היה עליך להודיע לי על כך ולא לעכבני לשווא!”, נזף בו

נביאים וכתובים מאירים כבודך

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

פנינים על הפרשה:

(איוב ג יז) 'זשם ינוחו יגיעי כח', דינו מה שיגענו. והנה המלחמה הזאת שגלחם האדם עם היצר הרע, היא הנורמת לו ללמד תורה לשמה ולהתפלל תפלה כראוי ולקיים מצוות כראוי, שאם לא נלחם עם היצר הרע והכניעו, אינו יכול לקיים המצוות. והוה שאמר טוב לי כי עגיתי, דהינו, על ידי מלחמת יצר הרע שאני נלחם עמו, דזה הענוי לטובתי, למען אלמד חקיך, דעל ידי זה אני לומד תורה ומקיים מצוות עשה שהם חקיך: (אלף בינה, תהלים קיט אות ט)

מעלת הצדיק היגע ונחלש במלחמת היצר

ראה עניי ועמלי, ושא לכל חטאותי (תהלים כה יח). הנה בא להזכיר הדברים שבשביבם ראוייה שתקבל תשובתו וימחל לו לכל חטאותיו. והוא שאמר רבותינו ז"ל (קידושין ל:), קשה יצר הרע שאפלו בוראו קראו דע', שגאמר (בראשית ח כא) 'כי יצר לב האדם רע מנעריו'. ועוד, קראו 'אבן' (סוכה נב.), שגאמר (יחזקאל לו כו) 'הסדתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר'. הרי בפרוש דיצר הרע הוא אבן, והאדם הוא בשר, והיכי דמי שיצמד הבשר נגד האבן ויצרך עמו מלחמה אלמלא סיעתא דשמיא:

ומהאי טעמא דרשו רבותינו ז"ל (ב"ר ט ה) על פסוק (איוב ג טז) 'זשם ינוחו יגיעי כח', דזה אומרים אותו הצדיקים כשהולכים לאותו עולם, שאומרים דינו מה שיגענו עם יצר הרע. נמצא שצער גדול יש לצדיקים במלחמת יצר הרע, ועמל גדול. ומטעם זה שאדם חלש ותש כח כנגד יצר הרע וצער גדול יש לו עמו, סברא היא דהקדוש ברוך הוא ירחם עליו ויקבל תשובתו וימחל לכל עונותיו. והוה שאמר ראה עניי ועמלי, דהינו, שאני לגבי תקף יצר הרע נחשב כעני, ואפלו הכי אני טורח בעמל גדול כדי להנצל, ובעניויות ובעמל אלה תראה ושא לכל חטאותי: (אלף בינה מזמור כה בתהלים)

מחשבה המועילה לאדם להתגבר על יצרו

תשיתמו כתנור אש לעת פניך (תהלים כא י). הכונה דבשעה שמתגבר יצר הרע על האדם להחטיאו ומבעיר אש בגופו של אדם לחטא, באותה שעה יחשב האדם שגיהנם פעה פיה ובאה לשרפו, ויתאמץ שלא לחטא, ואז באותה שעה הקדוש ברוך הוא עוזרו ומכבה האש של יצר הרע: ואפשר דזה רמז בתורה כשהתחיל בעריות שאמר (ויקרא יח ו) 'לא תקרבו לגלות ערוה אני ה', דמלת 'אני' ראשי תבות 'אתון נורא יקדשתא', לומר כשמבעיר יצר הרע הנוף, יחשב האדם שגיהנם פתוחה כנגדו ובאה לשרפו, והוה 'אתון נורא יקדשתא', ויתאפק שלא לחטא, ואז הקדוש ברוך הוא עוזרו:

הכל תלוי בזכות מעשיו הטובים

כי תצא למלחמה על איביך, ונתנו ה' אלקיך בידך, ושבית שביו (דברים כא י). יש לדקדק, הוה לה למימר 'כי תלחם עם אויביך'. ועוד, מה שאמר ושבית שביו, הוה לה למימר ושבית אותו. ואפשר לרמז, דכל עשית המלחמה של בני ישראל, בין עם אויביהם שהם אמות העולם, בין עם יצר הרע שאין אויב גדול ממנו, הכל תלוי בזכות גדולה של מעשים טובים, זהו הצרי הגדול המועיל במלחמה, וכמו שגאמר (ויקרא כו ג) 'אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו', מה כתיב תמן (פסוקים ז-ח), 'ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב, ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו'. וכן אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים כו ג) 'אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', דהתורה ומעשים טובים הם המכניעים ומתשיים כח הסטרא אחרא וכל חילותיה. והנה כשהאדם אינו הולך בדרך טוב, המצוות שעושה באותו זמן נוטלת אותם הסטרא אחרא והם חיותה, וכשחוזר ושב בתשובה כראוי חוזר לו כל מה שנטלה ממנו:

מצוות המועילות להכניע את יצר הרע

והוה שאמר כי תצא למלחמה על איביך, הוא יצר הרע, שאין אויב יותר ממנו. ונדע באיזה כלי זין תהיה נלחם עמו, הם הרמזים במלת תצא, ראשי תבות תפלין ציצית אות, 'אות' רומז לאות ברית ולאות שבת. עוד, תצא ראשי תבות תפלה צדקה אור, 'אור' היא התורה הנקראת 'ותורה אור' (משלי ו כג). עוד, תצא ראשי תבות תענית צדקה אור, על דרך צום קול ממון. אם יש בידך המצות האלה על תקונם תוכל לעשות מלחמה עם יצר הרע, ועל ידי זה ונתנו ה' אלקיך בידך, מסרנו הקדוש ברוך הוא בידך ויהיה כבוש תחת ידך. ולא זו בלבד, אלא אף מה ששבה ממך מעקרא המצות שעשית בעודך לא טוב ונטלה אותם הסטרא אחרא, עכשו הכל ישוב לך, והוה ושבית שביו, דהינו, מה ששבה ממך תחזר אתה ותקחנו ממנו:

(פיתוחי חותם פרשת כי תצא)

מלחמת היצר בכל יום

טוב לי כי עגיתי, למען אלמד חקיך (תהלים קיט עא). עכשו בא לומר, דמה שרודף יצר הרע וגונדא דילה אחר האדם בכל יום לפתותו להחטיאו, ובכל יום מתחדש עליו, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו לב) 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו' (סוכה נב:). והצדיק נלחם בכל יום עם יצר הרע, וצער גדול יש לו במלחמת יצר הרע בכל יום. וכמו שאמר רבותינו ז"ל במדרש (ב"ר ט ה), מפני מה צדיקים מתים, אלא כל זמן שהם חיים הם נלחמים ביצורם, כיון שהם מתים הם נחים, שגאמר

עצות וסגולות:

חודש אלול (ב')

בחודש אלול אין כח למקטרגים

חדש הזה של אלול יש בו סגלה מכל ימות השנה, דהתשובה מתקבלת בו מיד בלי שום עכוב, ואין כח במקטרגים לקטרג עליה ולדחותה, משום דגפתתים בו שיערי רחמים.

(שערי ארוכה אות אלף ד"ה בכל שערם)

המקטרגים של מעלה המבקשים לטרף טרף מבני ישראל, בזה החדש אינם מועילים כלום, משום שהוא עת רצון, והקדוש ברוך הוא מצוי בו (ראש השנה יח.). והימין פשוטה לקבל השבים (זוהר ח"א כג, תיקו"ז ת"ו כב:).

(שערי ארוכה אות ט"ז, ד"ה טוב וישר)

צריך להרבות בתשובה ובקשת רחמים

אף על גב דהחדש הזה מסגל לתשובה, דבו נפתחים שערי רחמים כמו שכתבנו, מכל מקום צריך אדם להרבות בתשובה ובקשת רחמים הרבה כדי שתקבל תשובתו.

(שם אות אלף, ד"ה שמע ה')

בימי אלול ירבה בעסק התורה

צריך האדם להרבות בעסק התורה באלול, כי אין רפואה כרפואת התורה, ובפרט בחודש הזה שהוא עת רצון, המרבה לעסק בתורה בו, תורתו רצויה ומקבלת יותר מחדשי השנה.

(שערי ארוכה אות ו"ו, ד"ה ויבאוני חסדיך)

ישוב באלול, ולא ימתין עד ראש השנה

אני מזהירכם שתהיו זריזים לעשות תשובה באלול, ולא תתאחרו עד ראש השנה, דראש השנה הוא יום הדין שגדונים בו בני האדם, ואם יתאחר האדם עד שעה שהוא עומד בדין ועושה תשובה, ספק גדול יש מה תהיה בתשובתו. אמנם אם הכין ותקן עצמו קדם יום הדין, בזה יש לו בטחון וסמיכה גדולה.

(שערי ארוכה אות ז"ן, ד"ה זרעו לכם)

פניני אביר יעקב

מחברים לתורתו של המקובל האלוקי רבי יעקב אבוחצירא זי"ע

נותנת חכמה בי לעשות מצותיך כתקונן, ואין יצר הרע מועיל בי במועצותי ותחבולותי. וזהו מאיבי תחכמי, דהינו יותר ויותר מחכמה שמתחכמים איבי שהם יצר הרע וחילותיו, ועושים לי תחבולות כדי שלא לעשות המצות בשלמותם, יותר מתחבולותיהם נותנת בי התורה חכמות כדי לעשות המצות בשלמותם. וזהו תחכמי מצותיך, דהינו התורה נותנת בי חכמה לעשות מצותיך כתקונם, וזהו תחכמי מצותיך, דהינו התורה תחכמי לעשות מצותיך בשלמותם. והטעם, כי לעולם היא לי, דהינו התורה לעולם כף סגלתה שמשללת את האדם מיצר הרע ומכל חילותיו, כמו שאמרת מפי כבודך בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין:

תורה מגינה על לומדיה גם כשאין עוסקים בה

אי נמי אפשר לומר לפי מה דקימא לן (סוטה כא.) דהתורה בין בעדנא דעסיק בה ובין בעדנא דלא עסיק בה אגוני מגנא ואצולי מצלא, וזהו שנאמר מה אהבתי תורתך, דהינו אני דבק בה תמיד, והטעם משום שהיא מצלת אותי מאויבי שהם יצר הרע וגונדא דחמא דיליה, והתורה היא הנותנת לי חכמה להנצל מיצר הרע וגונדא דחמא דיליה כדי לקיים מצותיך. וזהו מאיבי תחכמי מצותיך, דהינו התורה מגנה עלי ומצלת אותי מן החיצונים כדי לקיים מצותיך, משום שהיא סגלתה בין בעדנא דלא עסיק בה אגוני מגנא ואצולי מצלא, וזהו כי לעולם היא לי, דהינו לעולם בין בעדנא דעסיק בה בין בעדנא דלא עסיק בה אגוני ומצלא כאמור:

(מעגלי צדק אות מ"ם)

הכונה דאמונה וקבלה בדינו דהתורה היא המצלת מיצר הרע, דכך אמר הקדוש ברוך הוא בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין: אך צריך האדם ללמד ולקיים, כמו שנאמר (דברים ד ו) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, הכונה דכשישמעון הגוים שנצטוויתם על תר"ג מצות, רמ"ח עשה ושס"ה לא תעשה, ואתם מקיימים אותם ולא הועיל בכם גרוי ופתוי יצר הרע, יתמהו על זה הדבר תמיהה גדולה, אשר הם בשבעה מצות לא יכלו לעמד, ואתם בתר"ג יכלתם לעמד. ויאמרו הגוים זה סגלה הנפלאה תלויה בתורה הקדושה שקבלתם, שפחה גדול מכם היצר הרע, ואינו שוה לנגדה כלום. וזהו שנאמר 'רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, דהינו יאמרו העקר הוא החכמה שנתנה להם, שבה נקראים 'עם חכם ונבון', בזאת החכמה שגרמה להם:

נמצא עקר הכל היא התורה, ולכן בכח התורה הקדושה יכול האדם להתחכם כנגד יצר הרע ולבטל ולהפך מועצותיו הרעים, ולעשות כל מצוה ומצוה בשלמות כהלכתה. וזהו שנאמר מאיבי תחכמי מצותיך, הכונה כיון שהזכיר 'מה אהבתי תורתך', דהינו אני דבק בה ועוסק בה מאהבה לשמה, ובזה אני מבטח שלא ינצחני יצר הרע וחילותיו במועצותיהם, שכל התורה ותחבולותיה, יותר מתחבולות יצר הרע, דהתורה כתוב בה (משלי כד ו) 'כי בתחבולות תעשה לך מלחמה, והינו מלחמתה של תורה. וזהו מאיבי תחכמי מצותיך, דהינו תורתך הקדושה שנתת לנו ואני אוהב בה ודבק בה, בכח סגלתה העצומה היא

וזהו שאמר כי תשיתמו כתנור אש, דהינו כשבאו להחטיאך חשבת באותה שעה שתנור אש בא לשרףך ונתאפקת שלא לחטא, ומיד הקדוש ברוך הוא באפו בלעם ואכלתם אש: (מחשוף הלבן פרשת מקץ)

לימוד התורה מציל מיצר הרע

מאיבי תחכמי מצותיך כי לעולם היא לי (תהלים קיט צח). אפשר לרמוז, דהנה נחש הקדמוני הרמאי נאמר בו (בראשית ג א) 'הנחש היה ערום, וליכא מאן דידע למפתי כותיה, ולכן ראוי האדם להשמר ממנו מכל צד ומכל פנה. וכמו שהנחש עושה תחבולות ועצות רעות כדי לתפש את האדם ברשותו, כך צריך האדם שיעשה תחבולות ועצות טובות להמלט ממנו (ברכות יז.). ובפרט בשעה שירצה האדם לעשות שום מצוה, ישמר עצמו ביותר, שייצר הרע רצונו שלא תעשה המצוה ההיא בשלמות, ומתאמץ בכל כחו להטיל בה איזה פגם שלא תהיה שלמה. וצריך האדם לידע שבאותה השעה השטן עומד על ימינו לשטנו, ויתאזר האדם בכח כדי לעשות אותה המצוה בשלמות, וזכות התורה וכחה הוא שמסייע האדם על ענין הזה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קידושין ל:) אמר הקדוש ברוך הוא אני בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין. משמע מזה דכל מה שייצר הרע מרבה בתחבולות ועצות רעות, דהתורה מפרה כל תחבולותיו ומועצותיו הרעות, ועל זה נאמר (תהלים יט ח) 'עדות ה' נאמנה מחכימת פתי, דהינו אפלו אדם שעדין פתי מצד יצר הרע, כשיעסק בתורה היא מבטלת ממנו פתוי יצר הרע. ואמר בזה 'עדות ה' נאמנה,

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 02-803-9999

אור בהירות הנ"ך בהישג ידך!

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

ט

מחברים

אוצרותיהם של מגידים

השופטים היו מופתעים מן הדברים, הם לא פללו למפנה דרמטי שכזה שיהפך את הקערה על פיה. השיבו לו: "אם 'בא הרוג ברגליו' - אין הוכחה גדולה מזו שהנאשם לא אשם, מסובה פשוטה - שלא היה רצח. ואם זה יקרה, בודאי נזכה אותו מכל אשמה".
ואז פנה הסנגור לתובע ושאל: "אם יכנס הנרצח לאולם, האם תסלק את תביעתך?"
השיב התובע: "בודאי!" "אם כך", אמר הסנגור, "אני מבקש משמש בית המשפט לפתח את הדלת הצדדית כדי לאפשר את כניסתו של הנרצח..."

הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א: אומר ה"מאורי אור": מגיע חודש אלול, בחלל העולם נשמע קול השופר. מי ששומע את קול השופר - מיד מסובב את ראשו לראות ולשמע את קול השופר. אי אפשר להתעלם מהתקיעות המזעזעות כל לב - "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (עמוס ג, ו). אבל מי שלא מסובב את ראשו - הוא אבוד, אין לו תקוה.

ואמר לו: "אדוני התובע, גם אתה הודית שיש מקום להסתפק אם היה כאן מעשה רצח!"
השופטים הפתעו מן הטעון המקורי והמבריק של הסנגור ובקשו לצאת להתייעצות. כעבור רבע שעה הם שבים לאולם ומתישבים במקומותיהם. המתח נכר בחלל האולם, כלם מצפים להכרעת בית המשפט. ואז מכריז השופט: "החלטנו להרשיע את הנאשם ברצח, ללא צל של ספק - במאת האחוזים!"

הסנגור מביט בשופטים בתמיהה: "כבוד השופטים, איך אתם מתימרים לטען שאתם בטוחים במאת האחוזים באשמתו של מרשי, והלא במעשיכם הוכחתם שיש מקום להסתפק אם בכלל היה כאן מעשה רצח?"

אמר השופט: "דיוני בית המשפט מתעדים, בהפסקה עברנו על ההסדרה של הדיון הנוכחי ועקבנו אחר כל הנוכחים באולם בית המשפט מהורג שפתחת בהצגה המקורית שלך ועד לרגעי ההמתנה לנרצח שיכנס לאולם. אכן, עיני כל הנוכחים באולם היו נשואות לעבר דלת הכניסה הצדדית, מלבד אדם אחד - הרוצח! ראינו בהסדרה כיצד הוא יושב על מקומו ולא טורח כלל להפנות את מבטו לכניסה הצדדית. ולמה? כי הוא ידע שהכל הצגה, ואין סכוי שהנרצח חי ויכנס לאולם, שהרי הוא רצח אותו!"

אומר ה"מאורי אור": מגיע חודש אלול, בחלל העולם נשמע קול השופר. מי ששומע את קול השופר - מיד מסובב את ראשו לראות ולשמע את קול השופר. אי אפשר להתעלם מהתקיעות המזעזעות כל לב - "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" (עמוס ג, ו). אבל מי שלא מסובב את ראשו - הוא אבוד, אין לו תקוה.

אם הגיע חודש אלול, והאדם נשאר אדיש ושלול, כאלו זהו עוד חודש מחדשי השנה, כאלו אין יום דין באפק - הוא אבוד. אם אינו מנצל את השער שנפתח לדופקי בתשובה - אין לו תקוה!
(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - נעימות יאמרו ימים נוראים)

רוח לכניסתו של מי שעד לפני רגע נחשב כמת. ממתניגים וממתניגים, אבל איש לא נכנס...
השופטים מאבדים את סבלנותם, פונים אל הסנגור ושואלים: "מדוע הוא לא נכנס? למה אתה מחכה?"
"לאף אחד... אפשר לסגור את הדלת", אמר הסנגור...

ואז שב הסנגור ופנה אל השופטים: "זו היתה הצגה, לא התכונתי באמת. אבל די בכך כדי שהיא תעורר בכם מחשבה שניה לגבי ההכרעה שאתם עומדים להכריע. הרי כדי להאשים את מרשי ברצח, עליכם להיות בטוחים במאת האחוזים, ללא צל של ספק, שהוא עשה את המעשה. אם יש לכם צל צלול של ספק, ולו קל שבקלים, באשר לאשמתו, עליכם לזכות אותו מחמת הספק."

הוא עצר לרגע את שטף דבורו, ואז המשיך ואמר: "וכעת, שופטים נכבדים, אני מבקש מכם שתהיו כנים עם עצמכם: אם אתם בטוחים במאת האחוזים שמרשי הוא הרוצח, למה אפשרתם לי להזמין את הנרצח החי להכנס לאולם, הרי אין לכם ספק שהוא נרצח? ואם אפשרתם לי להזמין אותו - סימן שיש בלבכם איזושהו מקום לאפשרות שהנרצח חי, וממילא הנאשם לא רצח, והוא חף מכל אשמה!"
לאחר מכן הפנה הסנגור את מבטו אל התובע

בספר "מאורי אור" (פרשת ראה) מובא מעשה שהיה:

אדם הועמד לדין באשמת רצח. המשפט התנהל במשך כמה חדשים. עדים העידו שראו את המעשה, היו הוכחות נוספות שקשרו את הנאשם למעשה הרצח, היה אפילו תיעוד של אחת ממצלמות האבטחה באזור שתיעדה את המעשה. הגיע שלב הסיכומים, ונתנה רשות הדבור לסניגור. קם הסניגור על רגליו, פנה אל שלושת השופטים ואמר להם: "אני יודע שאתם עומדים להאשים את מרשי ברצח, אני בטוח שגם כל הנוכחים בקהל יצדיקו את פסק הדין שלכם. מה הפלא? העדים נשמעו אמינים, יש תיעוד מצולם, המצלמה לא משקרת... ובכל זאת, אני רוצה להפנות אליכם שאלה ישירה, ואני מבקש מכם תשובה כנה ואמתית: עוד מעט אבקש משמש בית המשפט לפתוח את הדלת הצדדית של אולם בית המשפט כדי לאפשר את כניסתו של אדם מסוים, וכשתביטו בנכנס יתברר לכם שהאדם הזה הוא לא אחר מאשר הנרצח עצמו! מה תאמרו על כך? האם גם אז תשארו בעמדתכם הנחרצת לגבי הנאשם ותנופפו בעדויותיהם של העדים ובתעודי המצלמות, או שתואילו בטובכם לזכות אותו מכל אשמה?"

השופטים היו מופתעים מן הדברים, הם לא פללו למפנה דרמטי שכזה שיהפך את הקערה על פיה. השיבו לו: "אם 'בא הרוג ברגליו' - אין הוכחה גדולה מזו שהנאשם לא אשם, מסובה פשוטה - שלא היה רצח. ואם זה יקרה, בודאי נזכה אותו מכל אשמה".

ואז פנה הסנגור לתובע ושאל: "אם יכנס הנרצח לאולם, האם תסלק את תביעתך?"

השיב התובע: "בודאי!"
"אם כך", אמר הסנגור, "אני מבקש משמש בית המשפט לפתח את הדלת הצדדית כדי לאפשר את כניסתו של הנרצח..."

הסדרן פותח בהזירות את הדלת... מביטי כלם מפנים לעבר הדלת הצדדית, ממתניגים בקצר

אוצרותיהם של מגידים

אביו של הבחור נבוכ היה. כי הנערה, עם כל מעלותיה, לא היתה "בת תלמיד חכם". היתה, איך לומר, מבית רגיל... מה עשה? מה שעושה יהודי מתלבט: הלך לשאול דעת תורה, עלה "ללשכת הגזית", לשאול את פי מרן "החזון איש" זצ"ל. שמע ה"חזון איש", ופסק פסקו: "נערה הלומדת בחינוך תורני, יש לה דין בת תלמיד חכם!" מרעיש הדבר!
ופירושו של דבר: גם אם אווירת הרחוב חדרה לבית, גם אם רוחות זרות מנשבות, תקשורת מבהמת, מסרים שאינם רצויים, יש עצה: חינוך תורני! הוא יעדן, הוא יזכך, ישפר וישלים! יביא את האושר לצאצא - ולהוריו!

הגאון רבי שלום מאיר וולך שליט"א: בידינו גם הפיתרון: מי שגדלה בבית של תורה, גדלה בבית מעודן. בית של רוחניות, של התעלות. של רגישות לזולת והבנת הזולת. והיא תהפוך גם דירת עוני למעון שכינה, לנווה אושר! - אז כדאי להתחיל את החיים מאפס, בחוסר כל, עם אוצר יקר וחיי אושר, מאשר לשמור על הרכוש, ולהחטיא את העיקר...

כל, עם אוצר יקר וחיי אושר, מאשר לשמור על הרכוש, ולהחטיא את העיקר.

עיקרון זה לימדנו רבותינו בפרשת השבוע. ודרשו: "למה נסמכה פרשת בן סודר ומורה לפרשת אשת יפת תואר? לומר לך, שכל הנושא יפת תואר נכריה יהיה לו בן סודר ומורה", חלילה. קו ישיר מחבר בין הבית, בין החינוך בבית והאווירה בו, לילדים. ילדים הגדלים בבית בו "יפי התואר" נותן את הטון ותאווה הלב מכתובה את המעשים, יגרו בהכרח אחרי תאוותיהם, זלילה וסביאה, פריקת עול. ילדים הגדלים בבית ערכי, מרוסן, מעודן, נעלה - ישתקף הבית באורחות חייהם.

ואביו של הבחור נבוכ היה. כי הנערה, עם כל מעלותיה, לא היתה "בת תלמיד חכם". היתה, איך לומר, מבית רגיל...

מה עשה? מה שעושה יהודי מתלבט: הלך לשאול דעת תורה, עלה "ללשכת הגזית", לשאול את פי מרן "החזון איש" זצ"ל. שמע ה"חזון איש", ופסק פסקו: "נערה הלומדת בחינוך תורני, יש לה דין בת תלמיד חכם!" מרעיש הדבר!

ופירושו של דבר: גם אם אווירת הרחוב חדרה לבית, גם אם רוחות זרות מנשבות, תקשורת מבהמת, מסרים שאינם רצויים, יש עצה: חינוך תורני! הוא יעדן, הוא יזכך, ישפר וישלים! יביא את האושר לצאצא - ולהוריו!

(הגאון רבי שלום מאיר וולך - וקראת לשבת עונג)

פלוני, ראש ישיבה השקוע בחובות עתק שנטל להחזקת ישיבתו. אבל לראש הישיבה יש תנאי: החפץ לזכות בבתו, יכסה את חובותיו. ערך הבחור חשבון, וגילה שיידרש למכור את בית החרושת ולפדות את המניות, למכור את הוילה ולהיפטר מהמכונות, וישאר חסר כל!

ויודגש: בגמרא אין רמז לכך, שבתו של התלמיד חכם טובה יותר, מוכשרת יותר, או נאה יותר. ועם זאת מיעצת הגמרא - אין זו חובה, זו עצה טובה בלבד: "לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישא בת תלמיד חכם!"
איך זה יובן, כעצה טובה?

משום שהבית מחנך ומעצב את דמות הבן והבת. ומי שגדלה בבית של תורה, גדלה בבית מעודן. בית של רוחניות, של התעלות. של רגישות לזולת והבנת הזולת. והיא תהפוך גם דירת עוני למעון שכינה, לנווה אושר!
אז כדאי להתחיל את החיים מאפס, בחוסר

מעשה בזוג הורים שגידלו את בנם לתורה ולמצוות, ורוו ממנו רוב נחת: מידות מעודנות, טהרת נפש, כיבוד הורים - כל מה שהורים יכולים לשאוף. למד הבן בישיבה, התעלה במעלות התורה, רכש ידיעות מפליגות באוצרות הרוח שלא יסולאו בפז - והגיע לפירוק.

שדכן התדפק על זלת ההורים, באותם ימים לא היו הטלפונים שכיחים בבתים. סיפר ששמע על בנם שבחים בלא סוף, ויש באמתחתו הצעה מושלמת. נערה פלונית, בעלת מידות טובות, פיקחית ומוכשרת, בקצרה: כלילת מעלות. אף רמז, שהוריה הם ששלחוהו...

אמר האב: נברר, ונודיעך תשובה. החל לברר, וגילה שהשדכן לא דייק. הוא המעיט בשבח מעלותיה של הנערה. הכל שיבחו והיללו, סיפרו על מעשי חסד ועזרה לזולת, סיפרו על גימוסים והליכות, טובה לשמים וטובה לבריות - הכל נפלא, אבל פרט אחד העיב, הטריד את האב.

בר אוריין היה, יודע ספר, וידע את דברי הגמרא: "הנו רבנן, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישא בת תלמיד חכם". נסביר את הדברים, כדי שנבינם לאשורם: נניח שיש לפנינו בחור מושלם, כליל מעלות, והוא עשיר מופלג: נכד אהוב היה על סבו המנוח, שהשאיר לו את כל הירושה. וילה רחבת ידיים ומכוננת פאר, בית חרושת משגשג וחבילת מניות, הכל בכל. ועכשיו הגיע לפירוק ויש לפניו שתי הצעות, שתי אפשרויות. לשאת נערה בת טובים ולהביאה אל כל העושר והפאר, ולא ידעו מחסור - או את בתו של תלמיד חכם

אוצרותיהם של מגידים

בלית ברירה אחרת הסכים לניתוח והתפלל שיזכה לישועה בזכות הצדיק מריבניץ, ואכן נכנס לניתוח שארך במשך ד' שעות, בסיומו יצא הרופא ובישר למשפחתו שהניתוח הצליח למעלה מן המשוער, והוסיף באמרו: 'מעולם לא היה ניתוח קל ומוצלח כל כך, הרגשתי ממש בחוש שמלאכים משמים מסייעים בעדי'.
היהודי הבריא לגמרי וחזר למלאכתו, ולפלא היה שמני אז לא הופיע אותו גוי שוב ולא ראוהו יותר.

הגאון רבי מאיר צוויבל שליט"א: סיפור אישי ששמעתי מבעל המעשה, שנתרפא בזכות שקיבל על עצמו שמיום זה ואילך יקפיד ללמוד בכל יום עם בנו, חוק בל יעבור, וזכות המצוה הזאת הוא מוסר לטובת נשמתו של הרה"ק מריבניץ זצ"ל שכידוע לא היו לו בנים, ואולי בזכות זה יפעל לו הרה"ק ישועה בשמי מעל.

מ'מאנטיפיאר' ששם ישנו רופא כבן כ"ב שנים, שמטפל בענינים אלו, והלה הזמינו אליו לבדיקה. אחר שבדקו אמר לו שיכול לנתחו ויתרפא, אמר לו היהודי שרופא פלוני הזהירו שיכול לצאת משותק בכל גופו, צחק הרופא ואמר: 'הרופא הוא כבר זקן, בימינו ישנם דרכים חדשים ובטוחים לבצע את הניתוח בלא שום הירוק, בהיותו מסופק מה לעשות ואם לסמוך על רופא צעיר כמותו, ראה על הכותל כמה מכתבים מרופאים גדולים המעידים על מומחיותו של הרופא הצעיר.

בלית ברירה אחרת הסכים לניתוח והתפלל שיזכה לישועה בזכות הצדיק מריבניץ, ואכן נכנס לניתוח שארך במשך ד' שעות, בסיומו יצא הרופא ובישר למשפחתו שהניתוח הצליח למעלה מן המשוער, והוסיף באמרו: 'מעולם לא היה ניתוח קל ומוצלח כל כך, הרגשתי ממש בחוש שמלאכים משמים מסייעים בעדי'.

הקבלה הג'ל הגיע גוי אחד לקנות ממנו, וכאשר ראה את פניו אמר לו שברצונו לדבר עמו דבר מה, והמתין עד שהלכו כל הקונים, ומסר לו פתקא קטנה עם מספר טעלעפאן, ואמר לו: 'אני מכיר רופא מומחה אשר מטפל במכות כגון זה שיש לך על שפתך, התקשר אליו והוא יטפל בך, נטל היהודי את הפתקא בתודה ותחבו לכיסו, והמשיך במלאכתו בלא לייחס לך חשיבות מיוחדת.

היהודי הבריא לגמרי וחזר למלאכתו, ולפלא היה שמני אז לא הופיע אותו גוי שוב ולא ראוהו יותר.

כעבור כמה שבועות שוב הופיע הנכרי וכאשר ראה שהמכה עדיין מתנוססת על פניו שאלו בפליאה: 'מדוע לא הלכת לרופא שאמרתי לך? התנצל היהודי שהמספר אבד לו ואינו יכול להתקשר, אמר לו הגוי: 'אני אתן לך עכשיו את המספר שנית, אולם ראה להתקשר כבר עכשיו, ואכן התקשר למספר שנתן לו והגיע לבית חולים

מוצא שפתך תשמור ועשית כאשר נדרת (כג, כד)

סיפר לי ידידי מעשה נפלא: כאשר היה ילד קיבל פעם מכה הגונה בשפתיו, באופן שהיה רישומו ניכר, בתחילה לא שם ליבו לכך, אך כאשר עברו כמה ימים והמכה לא נתרפאה הבינו הוריו שהדבר טעון טיפול. הלכו מרופא למשנהו, מרחו משחות ועשו רפואות אולם מאומה לא הועיל. במשך השנים גדל ונעשה לאיש, ונשא אשה והוליד בנים, ובכל אותו זמן לא עלתה ארוכה למכה שבשפתיו. אט אט הורע מצב הפצע ונעשה גרוע מיום ליום, עד כדי כך הגיעו הדברים שכבר התקשה לאכול כראוי, כי בכל פעם שפתח את פיו היה זב דם, גם מראהו היה מאוס ביותר עד שכבר התבייש לצאת מביתו.

בעצת עסקני רפואה הגיע לרופא אחד, מומחה מאוד בתחום זה, ואחר שראה את הפצע אמר לו שהפתרון היחיד לזה הוא לנתחו, אבל למעשה אינו בכדי שיעשו, היות והגידים במקום זה נמשכים עד המות, ובתנועה קלה שלא במקומה עלול לצאת משותק לכל ימי חייו, על כן נגזר דינו להשאר כך לעולם.

בפחי נפש יצא מן הרופא, והבין שבדרך הטבע לא תבוא אליו הישועה, על כן החליט לתלות את עיניו באביו שבשמים, אשר ממנו לא יבצר כל דבר. וחשב בדעתו מה יכול לעשות כדי לזכות לישועה, ונזכר שראה כתוב בשם ספה"ק 'דברי חיים', שאפשר למסור זכות המצוה שעושה, לאדם אחר, וקיבל על עצמו שמיום זה ואילך יקפיד ללמוד בכל יום עם בנו, חוק בל יעבור, וזכות המצוה הזאת הוא מוסר לטובת נשמתו של הרה"ק מריבניץ זצ"ל שכידוע לא היו לו בנים, ואולי בזכות זה יפעל לו הרה"ק ישועה בשמי מעל.

והנה אותו יהודי מצא פרנסתו על ידי שהסתובב כל בוקר ב'טרעקיל' קטן ומכר פת שחרית לאנשים העוסקים במלאכתם, ובדרך כלל היו רוב ככל הקונים שלו יהודים, אולם מפעם לפעם באו גם גויים בודדים לקנות.

והנה, כמה ימים אחר שקבל על עצמו את

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

האם יש ענין לתפוס את הצפור המשולחת ולאכלה | כללי הזהירות בהוצאת חמין (טשולנט) בליל שבת | ברכת מעין שלוש - הזכיר על המחיה ושכח להזכיר על הגפן | שליח ציבור שאינו נזהר אם מותר לשמש כחזן בראש השנה | דרס למוות באונס אם מותר לכהן כש"ץ | תשלום זיכוי לאחר שהחנות נסגרה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

זה, וליחוש לחשדא, שמא יאמר המשלח שרבא חייבו לשלחה, כדי שיוכל לחזור ולתפסה?! מתרצת הגמרא: כלאחר יד. דהיינו שרבא פירס את המצודה מרחוק, שלא ראה המשלח שתפסה. ולכאורה צריך ביאור מה ראה בזה רבא לתפוס את הציפור, [ומרן הגר"ש אלישיב זצ"ל השיב (הערות) שעשה כן כדי להורות הלכה לתלמידים דשודי לתופסה אחר השילוח]. ותירץ בעל המנחת אלעזר (הובא בספר שעד יששכר עמוד קצו בהגה"ה) שכוונת רבא כדי לזכות בצפור הזה ולאוכלו ולהעלותו הואיל ואיתעביד בה מצוה הגדולה והגוראה הזאת דשילוח הקן, על כן רצה לאוכלו בסעודתו. הרי שיש ענין גדול לאכול את העוף ששילחו, כיון שאיתעביד בה מצוה הגדולה, יש ענין גדול לאכול את העוף.

לשלח. שלחה ואהדר לה רבא פרסתקי ותפסה, וליחוש לחשדא, כלאחר יד. [שלחה אותו אדם השואל, לאותה צפור ורבא תפס את הצפור על ידי מצודות, ומקשה הגמרא: איך עשה רבא דבר

האם יש ענין לתפוס את הצפור המשולחת ולאכלה

שאלה: אדם שקיים מצות שילוח הקן, ושילח את הציפור, לאחר כמה דקות תפס אדם את הציפור, האם יש ענין לשחרר את הציפור, או שמא עדיף לשחוט את הציפור ולאכלו?

תשובה: נאמר במסכת חולין דף קמא ע"ב ההוא דאתא לקמיה דרבא, א"ל תימה מהו [האם עוף שנקרא תימה חייב בשילוח], אמר [רבא בלבן] לא ידע האי גברא דעוף טהור חייב לשלוח, אמר ליה דילמא חדא ביעתא הוא דרמאי [שאלו רבא אולי שאלתך משום שהעוף הטיל רק ביצה אחת, ובתורה כתוב אפרוחים או ביצים], אמר ליה האי ידעי לך, מתניתין היא אין שם אלא אפרוח אחד או ביצה אחת חייב

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א
אב"ד ק"ק באר ישראל

כי בליל שבת חוששים שהעצמות עדיין לא הגיעו לשליש בישולן (ההנחה היא שבבוקר אפשר לאכול אותן, בניגוד לעצמות בקר). דעת רבי משה פינשטיין שממילא אף אחד לא אוכל היום עצמות וממילא אין לחוש לכך. ואילו רבי שלמה זלמן אויערבאך החמיר בזה כי אולי באר"י המנהג שכן אוכלים עצמות. אמנם כיום זה פחות מצוי. הפוסקים (ראה ארחות שבת חלק א פרק א ליד הערה קצו ובה) מאפשרים למשל להוסיף מים רותחים ממיחם שעל האש לתוך החמין שנתייבש (בעירוי בנחת שלא יגיס). כל זה כאשר הסיר עומד על פלטה, אבל

תשובה: במשנה ברורה מביא מחלוקת אם מותר לקחת בכף כאשר הסיר על האש מחמת חשש מגיס, ודעתו להחמיר בזה ומתיר רק לקיחה בכלי ראשון שהוסר מהאש, בהגסה ממש הוא אוסר גם באופן זה. החזון איש לעומת זאת היה סבור שעדיף להוציא מהסיר בעודו על הפלטה אך לעשות זאת בנחת, מאשר כמו שהעולם נוהג ע"פ משנה ברורה שמחזיקים את הקדרה ביד ואז מחזירים אותה. אולם כאמור העולם נוהג כהמשנה ברורה. אם יש בתוך הטשולנט עצמות עוף, זה סיפור שלם אם מותר בכלל לסגור בחזרה את המכסה,

כללי הזהירות בהוצאת חמין (טשולנט) בליל שבת

שאלה: דרכם של בחורי ישיבה רבים שזוכים לעסוק בתורה בכל ליל שבת, שבחצות הלילה הם נוהגים לטעום מקדירת החמין-סיר הטשולנט, לקיים בצוותא חדא "טועמיה חיים זכו" מהטשולנט של סעודת הבוקר. ועל כן ברצוני לברר האם מותר להוציא בכף כשהסיר על הפלטה, והאם יש עוד כללים נחוצים שעלינו לדעת כדי שלא להיכשל חלילה בהלכות שהייה וחזרה המורכבות?

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

וברכותיהן שוות נפטר בברכה אחת, אף אם לא כיון רק למין אחד.

ובשורת' הר צבי (ח"א סימן ק"ה) כתב דאף לדברי העטרת זהב שיוצאים בברכת על המחיה אף על היין, זהו דווקא אם טענה ובידך על המחיה במקום על הגפן דיצא בדיעבד, אבל אם אכל גם מזונות והתכוון בברכה לפטור את המזונות ושכח להוסיף על הגפן על היין ששתה, צריך לחזור ולברך על הגפן שוב. ומביא גם בשם שו"ת רב פעלים (ח"ב סימן ל"ב) שכל שאינו מכוון לפטור המין השני לא נפטר בהכי וצריך לחזור ולברך.

לפיכך היות שיש מחלוקת האם יצא בברכת 'על המחיה' או לא, ספק ברכות להקל, ומספק שלא יחזור ויברך.

'על המחיה' ושכחתי להזכיר 'על הגפן', האם עלי לחזור שוב על ברכת מעין שלוש ולהזכיר 'על הגפן'?

תשובה: אם הזכיר רק בתחילת הברכה 'על הגפן' ושכח בסופה או להיפך יצא ואינו צריך לחזור ולברך. גם אם לא הזכיר כלל 'על הגפן', מאחר וספק ברכות להקל ולא יחזור.

מקורות להרחבה: השו"ע בסימן ר"ח סעיף י"ב כתב דאם אכל כמה מינים שמברכים עליהם ברכת מעין שלוש יכלול הכל בברכה אחת ויקדים המחיה ואח"כ הגפן, ואח"כ העין.

וכתב הפמ"ג בהקדמה להלכות ברכת הפירות אות י' דכל שמחויב ברכה אחת על הרבה מינים

אם הוא עומד בלעך שמכסה את האש, דעת החזון איש (סימן לו סק טו) שכשהסיר עומד על בלעך זה נחשב כאינה גרופה וקטומה. ולכן מדינא אסור להסיר את הסיר ולהחזיר.

מקורות לעיון והרחבה: משנה ברורה סי' שיש ס"ק קיג בשם האליה רבה. וראה שם ס"ק קיז. ארחות שבת פרק ראשון סעיפים צג-צה.

ברכת מעין שלוש - הזכיר על המחיה ושכח להזכיר על הגפן

שאלה: אכלתי שיעור מזונות והגפן, והתחייבתי ברכת מעין שלוש גם 'על המחיה' וגם 'על הגפן', ובירכתי על מעין שלוש והזכרתי רק

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וילקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות בינת המילים 'אור תורה' | 'זמרת חיים' הערות, ציונים ומקורות עמוד מרהיב עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מתיקת נצחית:
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים" הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחדל
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

איר"ב: 437-0054 (718) | אירופה 0176-8806-44-20
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

הש"ץ לתשובה ביותר משאר הציבור.

דרס למוות באונס

שאלה: דרסתי למוות בשוגג גמור, לאחר שילד קפץ לתוך הגלגלים. מה עלי לעשות, והאם אוכל להמשיך ולשמש כשליח ציבור במוסף ר"ה.

תשובה: עיין בשערי תשובה (תר"ג, א) המורה דרך לתשובה על כך. ולעניין ש"ץ אין בעיה, אך לכהן יש בעיה לשאת כפיים משום מה שנאמר (ישעיהו א, טו) "וּבְפָרְשֵׁיכֶם אֲעִלִים עֵינֵי מַכֶּם גַּם כִּי תִרְבּוּ תִפְלֵה אִינְנִי שִׁמְעֵ דִיקְכֶם דְּמַיִם כְּלֵאוֹ" (רמב"ם תפילה ט"ו, ג).

ש"ץ שאינו נזהר

שאלה: הצינעו לי להיות שליח ציבור בר"ה, ולצערי הרב הנני יודע בעצמי שאינני נזהר לגמרי מעבירות, האם להיענות להצעה.

תשובה: אמנם כתוב במשנה ברורה (תקפ"א, י) "היודע בעצמו שאינו בקי מאד ויודע לשמור אפילו משגגה, אין לו להכניס עצמו בעבודת השם. ואין מקיפין בזה אלא גובין לאלתר", אך מסתמא גם מי שימנו תחתך אינו צדיק כל כך גמור. ולכן תוכל לגשת לעמוד (פניני קהילות יעקב ק"ב). ודברי המ"ב אמורים בכדי לעורר את

הגאון רבי יצחק בירך דסקל שליט"א
דיין ומורה הוראה, מח"ס בינת המשפט

לשלם מכיסו ממון, ולכן נתינת הזיכוי היא על תנאי שיבואו לפרוע כל זמן שהחנות קיימת, והם הפסידו לעצמם, אבל זיכויים שהתחייב לקונים שקנו ספר והחזירו, או ששילמו כסף כדי לקנות זיכוי, בזה פשיטא שחייב לשלם, שהרי היה חייב להם ממון ופטור עצמו בזיכויים, ואין לומר דהם מחלו לו את הממון על זיכוי זה, והרי זה כמו תנאי, שאם לא יפרעו כל זמן שיש חנות יפסידו, זה אינו נכון, דכבר ביארנו שם בסימן רמח, שאם יש כנגד האומדנא דמוכח, אומדנא הפוכה, ישאר הדבר כמות שהוא, גם בנידון זה יש לנו אומדנא שהם לא הסכימו למחול לו אם יסגור את החנות, לכן נשאר חיובו לשלם להם זיכוי זה.

העולה מזה: אפילו אם החנות חברה בע"מ, לא נפטר בעל החברה מלשלם חובות החברה, לכן אין יכול לפטור עצמו בטענה שחוב הזיכוי הוא על החנות ולא עצמו, ומכל מקום פטור לשלם אם תרם זיכויים או נתן מתנה, כי אגן סהדי שנתן על תנאי כל זמן שהחנות קיימת, אבל זיכוי שהוא עליו חוב ממון, לא נפטר בתנאי זה.

אישי, ואין לפטור עצמו בטענה שהחוב הוא של החברה ולא של עצמו.

אבל מכל מקום נראה, שאם נתן מתנה זיכוי או תרם תרומה זיכויים, אינו חייב לשלם. דהנה בסימן רמח ביארנו, שאומדנא דמוכח מבטל קנין, לכן גם בנידון דידן יש אומדנא דמוכח שלא התחייב אלא לשלם ספרים מהחנות, ולא

תשלום זיכוי לאחר שהחנות נסגרה

שאלה: "היתה לי חנות לספרי קודש. לצערי נקלעתי לקשיים כספיים, וסגרתי את החנות. לאחר מכן, פנו אלי הרבה אנשים שקבלו וקנו זיכויים מהחנות, אמרתי להם שהחנות נסגרה, ואני פטור מתשלום על כרטיסי הזיכוי. האם זה נכון".

תשובה: כל הזיכויים שאנשים קנו אותם בדמים, חייב לשלם. וכל הזיכויים של מתנות ותרומות, פטור.

ביאור התשובה

בתחלה יש לבאר, האם יכול לפטור עצמו בטענה שהזיכוי חל רק על החנות, וכיון שהחנות נסגרה, פטור. ובאמת זו אינה טענה, שאפילו אם החנות היא חברה בע"מ, כבר ביארנו בסימן כה, שעל פי הלכה בעל חברה בע"מ שהתחייב, זה חוב

מסכת קידושין דף יד-כ

אם מותר להניח בעל חוב בבית סוהר

במשנה: עבד עברי נקנה בכסף ובשטר (קידושין יד, ב).

בשול"ת שתי הלחם (בנו של ההלכות קטנות, סי' ט) נשאל מאדם שחבירו חייב לו ממון רב, והיות שיש לו נושים רבים חושש הוא שלא יחזיר לו את חובו, ורוצה לאסור אותו בבית האסורים כדי שיחזיר לו את חובו, האם הדבר מותר.

והשיב שכל שידוע לרבים שאין כח ביד הלוה לשלם, או שהוחזק שאותו האיש משאו ומתנו היה באמונה לווה ומשלם, ועתה הוא אומר שאין ידו משגת לפרוע חובותיו, אסור ודאי לכופ אותו בשום מיני כפייה, ומכל שכן לאסור אותו במשמר שהוא דבר שאין בכח בית דין לעשות כן, על אחת כמה וכמה שאין זאת בכוחו של מלוה, שאם כה יעשה קונסים אותו כפי הנזק שייגרם בתיפסת גוף הלוה שיעשה לו, יען דינו זה הלוה נגמר ומפורש בטור (ח"מ סי' צט), שהרי זה נשבע שאין לו וכשיהיה לו יפרע, ובזה נפטר מכל דיני אדם. ובדיני שמים דינו של הבעל חוב מסור אם ח"ו נשבע על שקר, כמו שכתוב (דברים כח כט) 'הנסתרות לה' אלקינו'.

אבל לכופ אותו ע"י בעלי המשפט, אפילו להגזים עליו בדברים ולאיים עליו לשים אותו בבית הסוהר, היזהר והישמר ושמוד נפשך מאוד, שלא זו בלבד שאתה עובר עליו את הדין, אלא שאתה רודפו ומגרה בו את הדוברים, שאר בעלי חובות שיהיו לו מבני אותן שאינם מבני בעלי ברית, שידרפווהו כפי מנהגם להניחו שנים ושמיטין תוך בית המשמר בלחם צד ומים לחץ, וימכרו כל אשר לו, ומי יודע אם יגיע לחלקך פחות משתות.

ולכן איעצך, שיותר טוב לך לדבר עמו פנים אל פנים ולהתפשר עמו על צד היותר טוב, כי כל מה שתקבל יהיה ריוח אצלך, מלבד כי כל השאר שתפסיד עמו לצדקה תחשב לך, ואין אותה יודע מה ילד יום, כי מי שאין לו אין לומר עליו שלא יהיה לו ואפשר שישלם לך, כי כבר ראיתי מאלו רבים, ובזכות זה שתתנהג עמו במידת הרחמים, יקיים בך קרא מלא דכתיב (שם יג יח) 'ונתן לך רחמים ורחמך', ויסלק חרון אפו מישראל וישוב לרחם עליהם ועלינו.

ראיה ליסוד זה הביא ממה שנמצא בסוגיין שאדם שגנב ואין לו לשלם מותר למכרו לעבד עברי, אולם אם הכסף הגיע לידו באופן היתר, כגון שלווה מחבירו וכעת אין לו לשלם, אין למוכרו משום כך וכן אין לאוסרו בבית האסורים. אמנם הוסיף וכתב שאם יש לבעל חוב ממון ואינו רוצה לשלם, מותר לאוסרו.

כיוצא בזה מבואר בשול"ת רבי טיאה וויל (ח"מ סי' ג) שנשאל על מה שנהגו מימים קדמונים לחבש בבית האסורים יהודי את חבירו אם אין

מפסוק, ולגבי צדקה נקטו זאת כדבר פשוט, כמבואר בשול"ת מהר"ם בר ברוך (סי' תשנג) שכתב, שהנותן מעשר עני לבעל חובו של עני לא יצא ידי חובת נתינה, ואף שדעתו של העני ג"כ לפרוע וא"כ יתנו מיד לבעל חובו, לא יצא ידי חובת נתינה כיון שצריך לתתו לעני בעצמו, וכן הדין בכל מתנות כהונה ולוויה.

ובטעם הדבר ביאר הגר"י ענגיל, שכשנותנו לבעל חובו נמצא שקיבל העני רק פטור חוב והרי זה כאילו קיבל רק דמים ולא גוף המעשר, ולכן אינו יוצא ידי חובה מפני שצריך לתת גוף המעשר. ועוד שהעני אינו בעלים של המעשר כל שלא הגיע לידו, ונמצא שלא קיבל מאומה.

והנה ברמ"א (י"ד סי' רנו ס"ה) מבואר שמותר למחול לעני על חוב שחייב לו ולהחשיב זאת כנתינה ממעשר, וכתב הש"ך (ס"ק יד) בשם כמה ראשונים, שצריך לזכות בהן לעני על ידי אחר, ואח"כ יפרע ממנו חובו כדי לקיים מצות נתון תתן, ואם רגיל ליתן לעני זה, הרי זה בכלל מכירי כהונה ולוויה ואין צריך לזכות ע"י אחר, אך הקשה עליהם, וכתב שמשלשון הרמ"א שכתב בסתם שיכול להפריש עליו ולא ביאר שצריך לזכות ע"י אחר, משמע שאין צריך לזכות ע"י אחר, משום שסובר שעשו את שאינו זוכה כזוכה, והראשונים לא סוברים כן, עיי"ש.

וע"ע בפ"ת (סק"ה) בשם הגר"ב שצריך רשות מהעני על זה. ובאג"מ (י"ד ח"א סי' קנג) דן אם יכול לפרוע החוב ממעשר גם אם בשעת ההלוואה לא הלוהו על מנת לגבות את החוב מהמעשר.

רוצה לשלם חובו, או אם רגלים לדבר שגנב. והשיב, באמת כן המנהג בפראג מפני שידם תקיפה לחבוש, וגם דיני העיר פוסקים כן תמיד וכל רבני קשישאי לא מוחים בדבר, ואולי הוא שבית דין מכין ועונשין שלא מן הדין. והביא ראיה ממסכת פסחים (צא). שמשום תשלומי ממון מותר לחבוש בבית האסורים, ומנהג של ישראל תורה הוא.

אך סיים וכתב, אמנם מורי הגאון בתומים (סי' צד) הסיק שאם אין לו לשלם, אין להם על מה שיסמוכו.

וע"ע בשו"ע (ח"מ סי' צז סט"ו) שכתב, שאפילו אם התנה הלווה על עצמו שיתפוש המלוה את גופו, וכתב לו זה בשטר, אינו מועיל, ואינו יכול לא לאסרו ולא להשתעבד בו. וברמ"א הוסיף וכתב שהיינו דוקא אם אין לו לשלם, אבל אם יש לו, ואינו רוצה לשלם, ב"ד חובשין אותו והיו מכין אותו עד שתצא נפשו וכופין אותו לשלם. ו"א שאפילו אם אין לו לשלם, אם נשבע להיות חבוש עד שישלם, צריך לקיים שבועתו.

מצוות צדקה במחילת חוב

בגמ': שכיר קרייה רחמנא מה שכיר פעולתו ליורשיו אף האי פעולתו ליורשיו אלא לו ולא לבעל חובו (קידושין טו, א).

בסוגיין למדו מפסוק שאת ההענקה אין נותנים לבעל חוב של העבד, שנאמר 'לו ולא לבעל חובו'. בגליוני הש"ס (ד"ה לו) כתב שיש לחלק בין הענקה לצדקה, שבהענקה הוצרכו ללמוד זאת

קנייה בטשעק [צ'ק]

בגמ': אלא האי שטר ה"ד אילימא דכתב ליה שטרא אדמיה היינו כסף אלא שיחרור שטר (קידושין טז, א).

במתנה אפרים (קנין מעות ס' ה) כתב בשם ספר המקח, מי שקנה מחבירו שום חפץ, ולא היה לו ללוקח דמים, וכתב לו שטר חוב, ומסרו ביד המוכר, או שקנו מידו שהוא מתחייב כך וכך לחבירו דמי החפץ, הרי זה קנה קנין גמור.

ראיה לכך הביא מה שביאר הריטב"א בסוגיין שהגמ' רצתה לומר שכשם שעבד יוצא לחירות ע"י שנותן לאדון כסף בפדיון עצמו, כך גם אם יכתוב שטר על דמיו יועיל כמו כסף, אע"פ שפדיון במלוה אינו מועיל, ומפני שהתחייבות עצמית בשטר היא כנתנית כסף, וא"כ מוכח בהבנת הריטב"א שהתחייבות כסף בשטר מועילה כנתנית כסף.

אמנם, המחנה אפרים הביא שישנם ראשונים שפירשו את דברי הגמ' באופן אחר ולשיטתם אין ראיה מסוגיין. ובאחרונים האריכו לדון בענין זה, עיין בשו"ת בית אפרים (ח"מ ס' כ), דבר אברהם (ח"א ס' לט), ועוד.

והנה בנוגע לאדם הקונה בטשעק כתבו הפוסקים, שהטשעק הוא שטר חוב, שכל המוציא זכאי לתבוע את התשלום, וכך הסיק המנחת יצחק (ח"ה ס' קיט).

ובספר מכירת חמץ כהלכתו (פ"ח הערה יט) הביא מבעל הקובץ תשובות שנתנית טשעק מועלת מדין קנין סיטומתא, [סיטומתא, היינו דבר שנהגו הסוחרים לקנות בו], ומאחר שכך נוהגים העולם לקנות והמוכרים סומכים על זה כמו כסף, הרי זה קנין סיטומתא.

תשלום פיצויים כשמפטרים עובד

בגמ': תנו רבנן כמה מעניקים לו וכו' (קידושין יז, א).

בספר החינוך (מצוה תפב) כתב לבאר שורש מצות העניקת עבד עברי, למען נקנה בנפשנו מדות מעולות יקרות וחמודות, ועם הנפש היקרה והמעולה נזכה לטוב, והאל הטוב חפץ להיטיב לעמו, והודנו והדרנו הוא שנרחם על מי שעבד אותנו וניתן לו משלנו בתורת חסד, מלבד מה שהתנינו עמו לתת לו בשכרו, ודבר מושכל הוא אין צורך להאריך בו.

ונוהגת מצוה זו בזכרים ונקבות, רק בזמן הבית משום שאין דין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג, ומכל מקום אף בזמן הזה ישמע חכם ויוסף לקח, שאם שכר אחד מבני ישראל ועבדו זמן מרובה או אפילו מועט, שיעניק לו בצאתו מעמו מאשר ברכו השם.

על יסוד דברי החינוך כתב בשו"ת אבן שוהם (ח"מ ס' קכ) להצדיק על שנתנו יד הוא ובית דינו, לתת מקופה של צדקה של חברת ביקור חולים, לשמש החברה שלא היה באפשרותו להמשיך בעבודתו סך שלש מאות רובל כסף,

לפי שורת הדין, ראוי לקהל לעשות עמו לפנים משורת הדין מצד מה שעבד אותם במלאכת שמים.

וסיים שם שאמנם יש לחלק שהריב"ש דן רק שלא להוציא ממנו מיסים, ובגידונו דנים אם על הקהילה לשלם לו מעות, ועל כן כל זה תלוי בראות עיני הדיין.

בשו"ת ים הגדול (ס' כב) כתב שאין דברי החינוך בתורת חיוב כלל, אלא עצה טובה קמ"ל שראוי ונכון לנהוג כן, ומכל מקום אם ממנה המדינה יש ליתן פיצויים יש לנהוג כן, שהרי דיני שכירות פועלים תלויים במנהג המדינה כמבואר בשו"ע (ח"מ ס' שלא).

ועיין בפתחי חושן (שכירות פ"ז ס"ז ס"ק יז) שכתב, ובזמנינו נהגו בתי הדין לדון בקצת דיני ממונות ע"פ חוקי המדינה, ולכאורה יש לדון כן מצד דינא דמלכותא, ואף במקום שלא שייך דינא דמלכותא כגון בארץ ישראל שיש אומרים שלא אומרים כן, וכן לדעת כמה אחרונים שבדיני ממונות שבין ישראל לחבירו לא אומרים דינא דמלכותא, יש מקום לדון ע"פ החוק משום מנהג, וכן נהגו בתי דינים שבארץ ישראל לדון בהרבה דיני שכירות ע"פ המנהג המבוסס על החוק, כגון דמי מפתח פיצויי פטורין וכדו', ולכן נראה שבדברים שאינם שכיחים יש לדון ע"פ דיני תורה ולא ע"פ החוק. וע"ע בשו"ת נצה ישראל (ס' ט).

האם חייב אדם להשכיר את עצמו בשביל לשלם חובותיו

בגמ': בגבנו - ולא בזממו ולא בכפלו (קידושין יח, א).

בפוסקים דנו אם בית דין כופים אדם שיש לו חובות להשכיר את עצמו כפועל כדי לשלם חובותיו. בשו"ת הרא"ש (כלל ע"א ס' ב) דן בזה וכתב, מה שטוען שמעון שיעשה מלאכה כדי

משום שיש בזה גם חיוב הענקה.

וכן בשו"ת מחזה אברהם (ח"ב ח"מ ס' א) כתב שאדם חשוב, חייב לנהוג לפנים משורת הדין, ולתת איזה סכום לפועל שיצא מהפאבריק [מפעל], וכן אם הפאבריק שייך לרבים עליהם לנהוג לפנים משורת הדין, שדין רבים כדין תלמיד חכם, כמבואר בכס"מ (ה"ת סוף פ"ו) ובשו"ת הרמ"ץ (או"ח ס' טז).

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ו ס' קסז) דן על תשלום פיצויים לעובד שמפטרים אותו, וכתב שבא"י נהגו הבתי דינים לפסוק הענקה, מטעם שכבר נתקבל כן בין הסוחרים, ומ"מ אין המנהג בא"י קובע בכל העולם והיכן שנהגו נהגו. ודן שם על אופן שהעובד היה חסר הרבה מהעבודה מחמת חולי אם יש לתת לו פיצויים.

ובשו"ת בצל החכמה (ח"ג ס' ק) נשאל אם יש לאדם זכות עפ"י התורה הקדושה לתבוע פנסיה, מאת הקהילה כאשר ירצה לפרוש מעבודתו אחר שנות עבודה של כ"א שנה.

והשיב, הנה עפ"י דין התורה הקדושה, כל פועל פקיד או שכיר עם הפסקת עבודתו אין לו על רבו כלום, אפילו עבד אצלו כל ימי חייו, ואם אחר שהפסיק עבודתו אין לו ממה לחיות הרי הוא ככל עניי שבישראל שעל הצבור מוטל לפרנסו מדין צדקה, יוצא מן הכלל הוא עבד עברי שהתורה צותה הענק תעניק לו והזהירה לא תשלחנו ריקם, וגם בזה יש כמה פרטי דינים כמבואר בש"ס ורמב"ם. אלא שבספר החינוך (מצוה תפב) כתב שאף בזמן הזה ישמע חכם ויוסף לקח, שאם שכר מבני ישראל ועבדו זמן מרובה או אפילו מועט, שיעניק לו כצאתו מעמו מאשר ברכו הש"ת. וזה מדרך המוסר לבד, כמו שכתב במנחת חינוך (שם).

ואמנם כל שהוא משום לפנים משורת הדין על הצבור חיוב לקיימו, כמבואר בשו"ת הריב"ש (ס' תעה) שכתב, ומ"מ אף אם יצא החזן מחויב

הגאון רבי ראובן מרגליות זצ"ל

בעל מרגליות הים ז' אלול תשל"א

ספרים בלבוב. אלא שבאה מלחמת העולם הראשונה בשנת תרע"ד וטרפה את עולמו. הוא נאלץ להתגייס וכדי להפטר מהעול הזה ביקש את עזרת לשכת הרבנות בלבוב שהעניקה לו תעודת רב שעל ידה יכול היה להפטר מן השרות הצבאי. דא עקא, בזמני המלחמה ובתנאים הפרוצדואלים הפרימטיביים דאז, הרי שעד לאישור בקשתו [או כלשונו המיוחדת "עד שיוחלט משפטי"] היה עליו להמתין שנתיים תמימות. במהלך אותם שנתיים נאלץ להסתתר מאימת המשטרה הצבאית דאז שחיפשה את העריקים. וכך הוא מספר בהקדמתו לספרו "נפש חיה" על אר"ה:

"אם אמרתי אספרה כמו כל אשר עבר עלי במשך שנתיים ימים אלה תהי הקדמתי זאת לספר זכרונות אשר אולי אייחד לזה חוברת בפני עצמה. בזה אך זאת אזכורה לילות חורף הארוכים בהיותי סגור ומסוגר לבדי בחדר בחוסר כל – זה נר. כי מיראה שאנשי הבית בראותם נר דלוק כל הערב ירגישו כי אדם מסתתר במעון זה. לכן לא נדלק גם נר, אך לאור להב האש שבתנור החורף למדתי וכתבתי שטוח על הרצפה. במצב כזה של דכדוך הנפש של בבוקר תאמר מי יתנני ערב וגו' אבל יחד עם זה ערכתי וסדרתי ספרי זה. אמנם לא היו בידי די ספרים לרוות את צמאוני ותשוקתי..."

ספרו הזה שקדם למרגליות הים, מפורסם פחות, אך הסגנון זהה, מאות פירושים מקוריים לצד ציטוטי פירושי גאוני הדורות, מלווים ברמזי הערות ושלל הברקות גאוניות.

עם שומעי לקחו השונים.

בז' אלול תשל"א נפטר רבי ראובן, ואף כי לא הותיר אחריו זש"ק, הרי חידושי תורתו מתבדרים בי מדרשא דבר יום ביומו.

סוחר השקוע בתורה

עודו אברך צעיר גמלה בו ההחלטה שלא להשתמש בכתרה של הרבנות ופתח לו חנות

הגאון רבי ראובן מרגליות נולד בחודש כסלו התר"ג לאביו רבי משה ולאמו מרת מרים. אביו, טרח לטפח את בנו, לימדו בעצמו ושכר בעבורו את טובי המלמדים שבלבוב. אך בהגיע הנער ראובן לגיל 14 נפטר עליו אביו והוא נאלץ לסייע לאמו בפרנסת המשפחה, מה שמנע ממנו לעסוק בתורה ביום, אך לא מנע ממנו להשלים זאת בלילות.

את חיבור ספריו החל בגיל צעיר ביותר אם את ספרו "תולדות אדם" על המהרש"א הוציא כבר בגיל 22 (!) בשנת תער"ב, הרי שבספרו על ה"אור החיים" הוא כותב "ספרי זה הוא ראשון ליצירה, ערוך ומסודר עוד בטרם נדפס ספרי תולדות מרן המהרש"א.

לאחר פטירת אשתו, עלה לארץ בשנת תרצ"ה והתיישב בתל אביב שהיתה אז עיר גדולה לאלוקים, גדולי האדמור"ם ישבו בה ופעלו בה חיים תורניים שוקקים. תחילה הקים בה שוב את בית המסחר שלו לספרים כשהוא מייבא אט אט את ספריו שנותרו אחריו בלבוב.

באותה שנה – שנת השמונה מאות להולדת הרמב"ם, החליט ועד הקהילה של תל אביב בהסכמת הרבנות הראשית של תל אביב ויפו, להקים ספרייה תורנית על שם הרמב"ם, ורבי ראובן מונה למנהלה. במשך שלושים וחמש שנים ניהל את הספרייה ושם המשיך את מסורתו מלבוב, כפי שמעידה רשומה עיתונאית מאותה תקופה המתארת את הספרייה, הרי שתדיר כשנכנסו אליה נמצא רבי ראובן בסוד שיח תורני-הלכתי

הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע

בעל צדקת הצדיק ט' אלול תר"ס

ועוד. בנוסף לגאונותו האדירה היה גם מקובל מובהק, ובספריו אנו רואים בקיאות נפלאה בכל מכמני התורה. בסוף הספר "משיב צדק" נדפסה דרשה שדרש בשמחת הבר מצוה שלו בהיותו נער בן י"ג שנים בלבד.

הוא הסתופף בצלו של הגה"ק רבי מרדכי יוסף מאיזביצא ז"ע, יחד עם רעו הגה"ק רבי יהודה לייב איגור ז"ע מלובלין שהמשיך באדרת הנהגת העדה, ואחרי פטירת רבם זה, הכתירוהו התלמידים להיות ממלא מקומו בלובלין, ואף בנו לו בית המדרש גדול ומורחב.

רבינו נולד בשנת תקפ"ג. היה איש קדוש ונורא, וכבר בשחר טל ימי ילדותו התפרסם שמו כעילוי עצום, וחיבר הרבה ספרים בהלכה ובאגדה כיד ה' הטובה עליו, וכיון שלא עלינו לא השאיר אחריו צאצאים, הדפיסו תלמידיו הרבים את חיבוריו הבהירים.

ספריו חשובים וידועים בקרב תפוצות אלפי ישראל, וביניהם אנו מוצאים את הספרים הנודעים, פרי צדיק על התורה, תפארת צבי בעניני יורה דעה, רסיסי לילה ממה שחלם בלילה דברי תורה, צדקת הצדיק, פרי לצדיק, משיב צדיק,

שכחתי את יתר ההוראות אבל ההוראה היא
נשארה בזכרוני.
(מלאכי עליון, עמ' כה אות לד)

זכה לחברו ספרו 'פרי צדיק' בזכות הסתכלות בנרות שבת

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר בעל 'שבט הלוי'
זצ"ל, ציין פעמים רבות שהגאון הצדיק רבי צדוק
הכהן מלובלין זכה לחבר את ספריו על התורה
'פרי צדיק' בכח מה שהסתכל על נרות שבת,
שהיא סגולה לחדש חידושי תורה!
('רחמי הרב' - מעשה רב)

רב וגם גאון הגאונים לא יורה אחרת.
אז שאל הכהן את הפורים רב: אמור נא לי
את הוראותיך, ענה הפורים רב: באה לפני שאלה
שחלבו חלב לתוך כלי מנוקב והפרה תחבה את
רגלה לתוך הכלי.

אז שאל אותו הכהן: ומה הורית בזה.
ענה הרב: הוריתי כי החלב טעונה הדחה, והכלי
לבון, והרגל של הפרה נעיצה בקרקע...
כשמוע הכהן את הוראתו התחיל לשחק שחוק
גדול שארך רגעים אחדים. וכולם אמרו כי מעולם
לא ראוהו בחדוה ובשמחה כמו אז!
הפורים רב סיפר לפני הכהן עוד מהוראותיו,
אבל מפני שהדבר הזה קרה מלפני ארבעים שנה

הוריתי כי החלב טעונה הדחה, והכלי לבון, והרגל של הפרה נעיצה בקרקע...

פעם אחת הייתי אצל שולחנו של הרה"ק
(רבי צדוק) הכהן מלובלין זי"ע בסעודת פורים,
והיו שם חסידים שבאו מערי השדה. ובחפצם
לשמח את רבם הקדוש בשמחת פורים, התחפש
אחד מהם לרב מעיירה קטנה, ואחדים התחפשו
לפרנסי העיירה, ויגשו אל הרב הקדוש לדין תורה.
הפרנסים טענו כי הרב שלהם הוא עם הארץ
ואינו יודע להורות אף הוראה אחת, והרב באחת
כי הוראותיו הם בדיוק על פי דין היורה דעה, וכל

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע י' אלול תר"ס

יש בנים אזי הוא מפני שהיתה בשמחה. אותה
אשה שהיתה פקחית שאלה לרבי פנחס: אם כן
כתיב אחר כך בפסוק 'ויאמר ה' אל אברהם למה
זה צחקה שרה', אמאי שאל הקב"ה למה צחקה
שרה, הלא עשתה זאת לשם סגולה. השיב לה רבי
פנחס, דאין הכי נמי סגולה יש לעשות רק כאשר
רבי מברך ולא כשהקב"ה בעצמו.
(ספיר ויהלום בראשית תש"פ - להגה"ח ר'
מנחם מגדל פומרנץ שליט"א)

רבינו גולד בשנת תפ"ח בעיר שקלוב שברוסיה
הלבנה, לאביו רבי אברהם אבא, עקב עלילת דם
נאלץ רבי אברהם ובני משפחתו לעקור מרוסיה
ועבר להתגורר במיראפולי בוואהלין, שם בא
רבינו בבית הנישואין עם בת רבי יונה ואיטויל
מסלאוו, בשמעו על מרן הבעש"ט הק' זיע"א נסע
אליו ודבק בו בכל נפשו, ועל פי הוראתו עבר
רבינו להתגורר בקאריץ.

אחרי כ' שנים שישב בקאריץ יצא משם
מטעמים הכמוסים ועבר לאוסטרדה בה ישב ח"י
שנותיו האחרונות ומשם בקע אורו למרחקים.
בשנת תקנ"א גמר בליבו לעלות לארץ ישראל
ולהשתקע בעיר הקודש צפת, [באמרו שרצונו
מאוד לישב באחת מערי מקלט שקולטת הרוצח
וממילא יכולין להיחבא שמה, והוסיף, שצפת
היא 'קדש' מערי מקלט הנזכרין בספר יהושע]
אולם בעודו בראשית דרכו כשהגיע לשפיטווקא
נתבקש לישיבה של מעלה, ושם מנ"כ.
תורתו ונפלאותיו כתובים עלי ספר 'אמרי פנחס'
למדרש פנחס' זי"ע.

הקפיד להניח תפלין עכ"פ קודם "לעולם יהא אדם"

הקפיד עכ"פ להניח תפלין קודם "לעולם יהא
אדם", כדי שלא לומר אפילו ק"ש קטנה בלא
תפלין, בשם הבעש"ט ז"ל, גם פרשת התמיד
והקטורת היה מקפיד לומר דוקא בתפלין כי עולם
עשיה צריך ג"כ מוחין.
(ספר אמרי פנחס - שער ג - סדר היום ועניני
תפלה)

סגולה לזש"ק, להיות בשמחה

מעשה היה אצל הרה"ק רבי פנחס מקאריץ
זיע"א שהיה פעם בעיר אחת שדר שם בנן של
קדושים שלא היו לו בנים, ונכנסה אשתו אצל
רבי פנחס, וביקשה שיבטיח לה שתפקד בזרע
של קיימא, השיב לה רבי פנחס, דהסגולה היא
להיות בשמחה. וראיה לזה מן התורה ומנביאים
ומכתובים: תורה, כמו שנאמר 'ותצחק שרה
בקרבה', והיינו, שהיתה שרה אמנו בשמחה.
נביאים, כמו שנאמר 'דני עקרה לא ילדה פצחי
רנה וצהלי', אם יש מצב של 'דני עקרה לא ילדה'
אזי 'פצחי רנה וצהלי', שתהיה האשה בשמחה.
כתובים, כמו שנאמר 'אם הבנים שמחה, אם

בס"ד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8
לדיני ממונות הקש 1 | לענייני גיטין קידושין וענייני יוחסין הקש 2 | לשאר עניינים הקש 3

הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד זי"ע

אב"ד נאסויד
י"א אלול תרצ"ב

מאשתו צוה עלי שבכל שבוע ושבוע תסע לעיר נאסויד יצ"ו להזכיר אותו לפני מרן זי"ע שלא יארע לו כל מכשול וזנק, וכן עשתה.

הוא הלך לשדה הקטל לארץ איטאליען, ולקח חבל במלחמה הגדולה שהיתה שם אצל הנהר הנקרא פיאוווע, ופ"א כשנפגשו הצדדים זע"ז לערוך מלחמה זה לעומת זה, וכנהוג שאז דוקרים זא"ז ברמחים ובחרבות צורים, והי' בסכנה גדולה, ולא נשאר לו ברירה אחרת אלא או שיקפוץ למי נהר הנ"ל, או לעמוד בעת הדקירה.

והנה פתאום ראה לפניו את רבינו הק' זי"ע שחטף אותו וזרקו מעבר להנהר וניצל, אחר הדברים האלה כתב מכתב לאשתו שתלך ותחזיק טובה בתודה לפני רבינו שהצילו ממות לחיים, והיא בתומה נסעה להראות את המכתב ולהודות לו על הטוב אשר גמלו, ורבינו זי"ע ברוב ענוותנותו דחה את הדברים באמרו תחת שפתיו, וכי הייתי שם, בתמיה.

וסיפר לי ש"ב הגה"צ כקש"ת רבי ישראל פריינד זצ"ל"ה אבדק"ק הוניאד יצ"ו בנו של רבינו, ששאל את אביו, וכי איך אתה יכול לדחות את הדבר, הלא הוא כותב במפורש שראה אותך, והשיב לו, הלא מובא בתוס' ב"ק דף ג' בשם הירושלמי שמלאך בדמות ר' חנינא נזדמן לו, והעיר ע"ז שע"י זכות האמונה נזדמן לו מלאך כזה בדמותו ובצלמו.

(גדולת יהושע)

לו פרנסה. ושאל לו רבינו אם הוא עובד בחול המועד, ואמר הן. אמר לו רבינו אם יקבל שלא יעבוד בחול המועד יה' לו פרנסה בריוח. וכן הוה. גדולת יהושע

הציל במלחמת העולם הראשונה בדרך נס

שמעתי מאמור"ד ז"ל הי"ד כי בימי הרס עולם מלחמת עולם הראשון אידע עם איש יהודי אחד מק"ק וירארה הסמוך לראנגע יצ"ו שהוכרח לצאת לשדה קטל המלחמה, וטרם התפרד

הרה"ק רבי אברהם יהושע פריינד אב"ד נאסויד זי"ע, נולד בשנת תרט"ו בעיר סיגוט לאביו הנגיד הרה"ח רבי משה אריה פריינד ראש קהילת סיגוט בן הגה"צ ר' יהושע מקראלי זצ"ל [איש קדוש ות"ח מופלג שלא פסיק פומיה מגירסא].

רבינו למד תורה בשיבת הגה"ק המהר"ם ש"ק בחוסט, שם עלה ונתעלה בסולם העולה בית קל. כשהגיע לפרקו נשא לאשה את בתו של הגאון ר' מרדכי יהודה לעוו אב"ד אינטרדאם.

הי' תלמיד של הדברי חיים זי"ע, והגה"ק בעל יריעות שלמה זצוק"ל, כעשר שנים ישב סמוך על שלחן חותנו, כשאח"כ נתמנה כרב ואב"ד בעיר ראדנא.

בשנת תרס"ה נבחר למלא מקום חותנו כאב"ד אינטערדאם והעיר נאסויד הסמוכה, לימים היה מגדולי בעלי הוראה בדורו ומגדולי הצדיקים בהונגריה שהפיצו את תורת החסידות, ורבים השכימו לפתחו להתחמם באורו הבהיר, גאונותו וקדושתו היתה מהמפורסמות ולשמו חרדו כל החסידים והחרדים לדבר ה'.

ביום י"א אלול שנת תרצ"ב נשבה ארון הקודש והחזיר נשמתו הטהורה ליוצרה ומנ"כ בסאטמאר.

סגולה לפרנסה שלא לעבוד בחול המועד

פעם בא לרבינו איש אחד שיברך אותו שיהי'

הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא זי"ע

י"ב אלול תקפ"ז

היהודי הק' שמו היהודים את עיניהם עליו, היהודי הק' נתגלה אליו בחלום והורה לו להנהיג את העדה, ומאז נודע כאחד מצדיקי הדור.

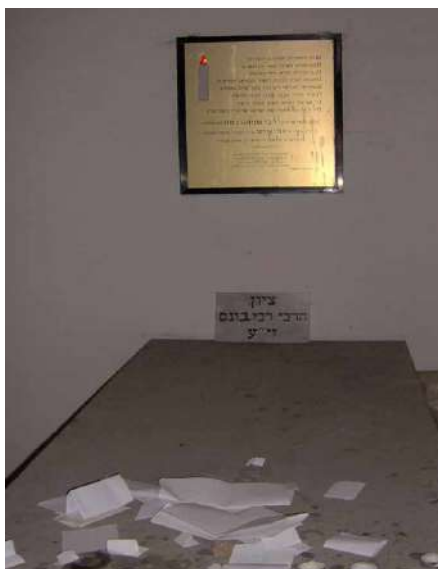
צדיקים וגאונים הסתופפו בצילו, בתוכם הרה"ק רבי מנחם מענדיל מקאצק, הרה"ק רבי יצחק מווארקי, הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור, הרה"ק מרדכי יוסף מאיזביצא זי"ע ועוד.

ביום י"ב באלול שנת תקפ"ז נסתלק לשמי רום ומנ"כ בפשיסחא.

הניח אחריו ברכה חיבורים יקרים ונחמדים, הלא המה, ספר "יטב פנים" על המועדים, "יטב לב" "רב טוב" עה"ת, וש"ת אבני צדק על ד"ח שו"ע.

הכמתו הגדולה

פעם שאל אדמו"ר אחד את הרה"ק רבי יעקב מראדזימין זי"ע על מה שמרעישים העולם

הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא נולד בשנת תקכ"ז לאביו הגה"צ רבי צבי זצ"ל המגיד מוואדיסלאב, בעל "ארץ צבי" ו"עשרה למאה", ולאמו הרבנית בת הג"ר בצלאל זאלקעווער בעל "בשם בצלאל" עמ"ס אבות.

בעודו צעיר התפרסם כעילוי, ונקרא הלמדן הגדול ביותר בפשיסחא – עיר מלאה תלמידי חכמים וסופרים. השלים עצמו בכל המעלות ונודע כגאון מפורסם וכצדיק תמים.

בימי חורפו התפרנס מרוקחות, לימים ביקשו כמה קהילות שיהיה להם לאב"ד, אך הוא מאס ברבנות. הוא נעשה סוחר גדול, ברם גם אז עסק בתורה תמיד, התנהג בחסידות ורבים השיב מעוון. נסע אל הרה"ק רבי יעקב יצחק מלובלין, ואל המגיד הקדוש מקאזנין שאמר עליו כי הוא המובהר שבתלמידיו, אל הרה"ק רבי משה לייב ממסאסוב, ורבו המובהק היה הרה"ק רבי יעקב יצחק "היהודי" הק' מפשיסחא. אחרי פטירת

ז"ע שהק', כי שלמה המלך הרי היה החכם מכל אדם, וא"כ מדוע לא אמר דברי חכמה, והיו מבינים מיד כי הוא שלמה המלך.

ות' הר"ב דבר יסודי מאוד בעבודת ד', דהנה כתיב "וידבר שלשת אלפים משל" (מלכים א, ה), כי על כל משל שאמר שלמה המלך היו צריכים להתייגע מאוד להבינו, עד שאמרו עליו שלשת אלפים משלים. ולכן אף אם יאמר להם משלים לא יבינו את כוונתו. אך עדיין קשה, מדוע לא אמר להם משל שמובן ללא יגיעה. אמר הר"ב: שלמה המלך הסכים לקבל על עצמו עול גלות, ולילך עם מקל ותרמיל, העיקר שלא לזוז מדרכו! (חמדת צבי (גלאזער), פר' תולדות)

על חכמתו הגדולה.
(לקט דברים של טעם ממכון כרמינו)

שלמה המלך הסכים לקבל עול גלות, ולילך עם מקל ותרמיל, העיקר שלא לזוז מדרכו!

איתא בגמ' (גיטין נז:) כי כשגירשו את שלמה המלך ממלכותו, הסתובב ואמר 'אני שלמה, אך לא האמינו לו. ואמר הרה"ק רבי נחמיה אלתר זצ"ל בשם הרה"ק הרבי רבי בונם מפרשיסחא

על הרבי רבי בונם ז"ע שהוא חכם והרי בספרו 'קול שמחה' לא נראית שום דבר חכמה.

ענהו הרה"ק מראדזימין ז"ע הנה אצל שלמה המלך כשנגרש ע"י אשמדאי הלך בשווקים ואמר 'אני שלמה אני שלמה' ולא האמינוהו (גיטין סה:), ולכא' מדוע לא אמר מחכמתו דהרי כתיב גביה 'יחכם מכל אדם', ובזה ידעו נאמנה שהוא שלמה המלך. וביאור הדבר, דעיקר התגלות חכמת שלמה באה אחר שידעו מיהו שלמה וידעו איך להתבונן בדבריו אז עמדו על החכמה הגדולה.

וכמו"כ - הרבי רבי בונם ז"ע - סיים הרה"ק מראדזימין ז"ע בודאי אם אינם יודעים ערכו של הרבי רבי בונם ז"ע פשיטא שאי אפשר לעמוד

מסר חסידי לפרשת השבוע

כשכואב צועקים

אחת והוא בעצמו נאנה, אמר להם: אכן אמת הדבר שהעולם לא שוה אנחה, אבל עם זאת יש לדעת שכשכואב צועקים! כך סיפר הרה"ק הבית ישראל זיע"א בימים הנ"ל כמה וכמה פעמים. הצדיקים שהם מלאים באהבת ישראל, וכאבו של הזולת הוא כאבו שלו, וכשכואב להם הם זועקים כמו שהגיד הרה"ק מלענטשנע, שגם אם אין העולם שוה אנחה מ"מ כשכואב נאנחים, וכשכואב להם כאבו של הזולת, הרי שעל זה הכאב הם זועקים, ועל כך לפעמים זועקים הם עצמם לשמים אף שבעיני רוחם הם יודעים שהמצב כמו שהוא הוא הטוב (ברכת אברהם' עמוד ריז).

על הפסוק (דברים כב כד) "והוצאתם את שניהם אל שער העיר ההוא וסקלתם אתם באבנים ומתו את הנער על דבר אשר לא צעקה בעיר ואת האיש על דבר אשר ענה את אשת רעהו ובערת הרע מקרבך, הביא הרה"ק השפתי צדיק מפילץ זיע"א בספרו (יום א' דסוכות, אות לב), ששמע

מזקנו הרה"ק החידושי הר"ם זיע"א, שהטעם שחייבה התורה את כל העונש 'על דבר אשר לא צעקה', הוא מפני שאם אכן היה כואב לה - הייתה צועקת, וכשלא צעקה משמע שניחא לה. וזהו תוכחת מוסר שכשהאדם יכול לצעוק ועם זאת הוא אינו צועק הרי זה נחשב כרצון. והוא מסיים שם: וכן תיקנו חז"ל לצעוק כל איש ישראל היום הושענא, משמע שאם יצעוק יענה לו בוודאי, ומחויב כל אחד לצעוק אף שאינו יודע מה צריך, ומה חסר לו, יצעוק סתם הושענא. (מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

כשהרה"ק רבי חיים אלעזר ממונקאטש זיע"א, המנחת אלעזר, היה מאושפז בבית חולים בעיר וינה, היה בשעת תפילתו מתפלל כהרגלו מתוך התלהבות גדולה, בקול רעש גדול, בהשתפכות הנפש ובדמעות שליש. בחדר הסמוך אליו היה נמצא זקן אחד שטען שתפילתו של המנחת אלעזר מפריעה למנוחתו. בא אחד הרופאים וביקש מהמנחת אלעזר שלא יתפלל בקול רם, מפני שזה מפריע לחולים אחרים.

נענה לו הרה"ק המנחת אלעזר ואמר לו: הנה גם סמוך לחדרי בצד השני יש חולה אחד שבוכה ומשמיע קולות ללא הרף במשך כל הלילה והוא אינו מניח לישון. אמר לו הרופא: אותו חולה שאתה מתלונן עליו משמיע קולותיו מרוב צער ויגון, הוא סובל מאוד וכאביו נוראים, ומה שייך לומר לו שיפסיק להאנה. ענה לו המנחת אלעזר: וכשאני אומר 'ולירושלים עירך' גם כואב לי מאד חורבן ירושלים וצער השכינה, וגם אני איני יכול למנוע את אנהותי כשכואב לי.

בימי מלחמת יום הכפורים, כאשר סכנה גדולה ריחפה על כלל ישראל בארץ ישראל, חזר הרה"ק הבית ישראל זיע"א הרבה פעמים על הסיפור מהרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנע זיע"א שדיבר ארוכות בפני תלמידיו בחול המועד סוכות על כך שכל העולם כולו אינו שוה אפילו אנחה קלה, ובתוך דבריו מחמת הדוחק שהתלמידים נדחקו לשמוע את דברות קדשו, נפל ספסל על רגליו והכאיב לו מאד, והרה"ק מלענטשנע נאנה על כאבו. כשהבחין בתמיהת התלמידים על כך שהנה הוא מסבירא שהעולם לא שווה אפילו אנחה

נוצב ונימח: שווקי קני

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמותה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוטאמיר

מסטינאור

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

חדש בממלכת התורה

דבר בעתו

סליחות אביד יעקב נוסח עדות מזרה

מכון 'אור לישרים' - נהריה,
בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סדר סליחות כמנהג הספרדים
ובני עדות המזרח. עם ליקוטים
וביאורים שגלוקטו מתוך ספריו
של רבינו יעקב אביחצירא
המעטרים את סדר הסליחות
ועניני ימי חודש אלול וימי
התשובה. בכריכה קשה (- עם
ספר תהלים) או בכריכה רכה.

חדש

סט שפת אמת המפואר 5 כרכים על התורה

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז
והדר'

שפת אמת להרה"ק רבי
יהודה ארי' לייב מגור זיע"א,
כמהדורה חדשה מוגהת
ע"פ דפו"ר עם תיקונים
רבים, בעריכה חדשה
בכתב רש"י צמוד לצורת
הדף המקורית, ובתוספת
הדגשת דבור המתחיל, עם
הליקוטים. מופיע בשני
פורמטים לנוחות הלומדים.

דבר בעתו

הלכות תשובה להרמב"ם המבואר

מהדורת 'קרון טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,
בהוצאת ממלכת התורה 'עוז
והדר'

'הלכות תשובה' להרמב"ם,
מנוקד ומסודר עם דברי
הראב"ד, באופן נאה ומאיר
עיניים, ומבואר בביאור
משולב בתוך לשונו הק', עם
הקדמות לכל סעיף.

דבר בעתו

סט שערי תשובה, שערי ארוכה, גנזי המלך על ענייני תשובה וימים הנוראים

מהדורת 'פריעדמאן'
מכון 'אור לישרים' - נהריה,
בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
סט שערי תשובה, שערי ארוכה, גנזי
המלך על ענייני תשובה וימים הנוראים.
במשנתו של מרן 'אביד יעקב' זי"ע.

חדש

פתק לעשרים שנה - מאירים 22 סיפור מהיי החוזה מלובלין

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
ומאירים את העולם סיפורי צדיקים לילדים.
סדרת הספרים הפופולארית 'מאירים' קנתה שם דבר בעולמם של ספרי התוכן החינוכי לילדים,
והפכה למוצר חובה בכל בית יהודי.

ספרי קריאה בכריכה קשה בעיצוב מושך עין מלאים במידע עשיר וערכי על השושלות החסידיות
וגדולי התורה מדורות עברו המעוררים את לב הילד למען ילך בדרך טובים.
עם הופעתם של כרכים נוספים בימים אלו, מתרחבת הסדרה המפוארת בהדר וביופי כראוי לחינוך
דורותינו בדרך ישראל סבא.

מילין יקדין ויהיושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי חזקיה אביהצדק שליט"א

מִי־הָרְאָה חֲזִיָּה

חֲזִיָּה דְאִזְרִיָּתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

דברי הצדיק עושים פירות בכל העולמות

אם מתחילה נראה שאין דבריו נכנסים בלב השומעים מכל מקום 'סוף דבר הכל נשמע', כי מכיון שהיטה השומע אוזנו לשמוע הדברים, הגם שאינם נכנסים עתה בליבו על כל פנים יש כבר תקווה שיבוא זמן שיתקבלו בליבו, [וזהו שאמרו (מגילה יד.) נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, היינו שיש כוח באותה נבואה לפעול גם לדורות הבאים להיכנס בליבותם (פרי צדיק פינחס אות ז)]. ועל דרך הכתוב (משלי ח לד) 'אשרי אדם שומע לי לשמור מזוזות פתחי', שעל כל פנים הוא עומד מוכן לכנוס בעת שיפתחו לו הפתח [וזהו שמצינו שנבואת ירמיהו שבשעתו לא שמעו ישראל בקולו ומחמת כן באה עליהם הפורענות, מכל מקום הרי אמרו חז"ל (מגילה יד.) שנבואה שנצרכה לדורות נכתבה לדורות, כי עוד יבוא הזמן שתפעל נבואתו את שליחותה, ומחמת כן קוראים נבואתו בכל שנה כדי לעורר כוחה שנזכה להתעורר לתשובה מחמתה (פרי צדיק שם)].

דיבורי הצדיקים כגחלי אש

וכן יש לפרש דברי המשנה (אבות פ"ב מ"י) 'וכל דבריהם כגחלי אש', כמו גחלת אפילו נדמה שכבתה בכל זאת מתעוררים אחר כך מהגחלת ניצוצי אש, כך הם גם דברי הצדיקים הקדושים אף שעתה נראה שאין שום תועלת מהדיבורים, אבל לאחר זמן יתעוררו דבריהם הקדושים ויעשו פרי למעלה ושורש למטה, להשריש בלבבות ישראל שורשי טהרה וקדושה, כי באמת בלבבות בני ישראל יש אוצר גנוז של יראת שמים, וכשמגיע עת רצון מן השמים נפתחים הלבבות ומתעוררים לעבודת ה'.

והשומע לקול תוכחת חכמים זוכה להשיג התעוררות תשובה גם מכוח הבת קול היוצאת בכל יום, ואף שאין אותה בת קול נשמעת באזני בשר מכל מקום היא מחדירה רוח טהרה והרהור תשובה בלב האדם, וזהו שכתוב (שמות טו כו) 'והיה אם שמוע תשמע', אם 'שמוע' לקול תוכחת החכמים 'תשמע' באוזן הלב את קול הבת קול המכריזה 'שובו בנים שובבים'.

דרך שכתוב (איוב כב כח) 'ותגזר אומר ויקם לך', וכמו שאמרו חז"ל (מו"ק טז:) שהקב"ה גוזר גזירה והצדיק מבטלה.

ואחר שנשמעים דברי הצדיק בשמים כוחם יפה לשוב ולעורר את בני ישראל בבוא הזמן הראוי לכך, כעין כח הבת קול היוצאת בכל יום להשיב בני ישראל בתשובה והיא הגורמת הרהורי תשובה בלב כל יהודי.

כמו שפירש **בפרי צדיק** (מטות אות ח, מסעי אות יב) את הפסוק (קהלת יב יג) 'סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא', שדבריו של ירא ה' נשמעים הם בסופו של דבר, וגם

ובערף הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו (כא, כא).

אמרו חז"ל בגמרא (ברכות ו:): כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין. וכן נרמז בלשון הפסוק **ובערף הרע מקרבך וכל ישראל ישמעו ויראו**, כפי מה שזוכה הצדיק לבער הרע מקרבו ולהיות נקי מנגיעות עצמיות, כך יהיו כל ישראל נשמעים לדברים ויבואו למדת היראה.

ומה שאנו רואים הרבה צדיקים שיש בהם יראת שמים ואין דבריהם נשמעים, מכל מקום דבריהם נשמעים ועושים פירות בשמים, ועל

מִילְתָּא דְפִלְיָאָה

אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה

לְמַעַן יִטֵּב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים. פִּי תִבְנֶה בֵּית הַדָּשׁ (כב, ז-ח).

כל מעשה טוב וכל יגיעה אינם הולכים לאיבוד, ואל יטעה אדם לומר שאינו רואה ברכה בעמלו, כי לעולם אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, וברבות הימים זוכים לראות איך כל מעשה גדול וקטן נשמר לזכות האדם. וכמו שאנו רואים לדוגמא אצל חירם מלך צור שהאריך ימים באופן יוצא דופן, והיו ימיו חמש מאות שנה^א, ומבואר הטעם כי סייע בידי שלמה המלך ע"ה, והיה שולח את מיטב העצים שבלבנון לבנין בית המקדש, ומשום כך זכה ולא מת כל זמן שהיה הבית ניצב על מכונו, ומובא בשם הגאונים רמז בסמיכות הפסוקים **והארכת ימים, כי תבנה בית**, כל אותם שנתעסקו בבנין הבית האריכו ימים.

כן יש להוסיף ללמוד מהמעשה המובא בדברי חז"ל (יומא לח:): לענין ניקנור שסיכן עצמו להביא דלתות נחושת לבית המקדש, והיה מפליג בספינה ממצרים לארץ ישראל ושתי דלתות נחושת עמו, וכיון שהיה הים סוער השליכו המלחים דלת אחת אל הים, וכשבקשו להשליך גם את הדלת השניה, עמד וקשר עצמו אל הדלת באמרו שישליכו גם אותו יחד עם הדלת, ומיד נח הים מזעפו. ובעלותו מן הים ליבשה נעשה לו נס ופלט הים את הדלת האחרת ליבשה, והעלה ניקנור את הדלתות לירושלים ונקבעו הדלתות בבית המקדש, ולזכר אותו הנס השתמרו השערים כפי שהם, וגם כשקבעו דלתות זהב בבית המקדש, אותן דלתות נחושת לא זזו ממקומם. ללמדנו שאין יגיעה שהולכת חלילה לריק, כמו ניקנור שהשקיע כל כך הרבה בבניית הדלתות ובהבאתם לירושלים, וזכה בשל כך שישארו לעולם.

א. במדרש (ב"ר פה ד) הובאו שתי דעות אם היו ימי חיים חמש מאות שנה או אלף שנה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

תרי"ג מצוות מלוות את האדם וסובבות אותו בקדושה בכל תהלוכותיו

אנו למצוא במה לעובדו, וכשמקדש את עצמו ונזהר לשמור מצוות התורה בחיי המעשה יזכה להמשיך את קדושת התורה גם בעולם הגשמי.

טעם ריבוי מצוות התורה

ובזה ביאר את דברי חז"ל (מכות כג:): רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, ולכאורה ריבוי המצוות אינו מוסיף זכויות לישראל אלא להיפך, כי מתוך שהמצוות מרובות מצוי יותר שיעבור לכל הפחות על אחת ממצוות התורה, ואם היו מעט מצוות היה בניקל יותר להישמר מלעבור עליהן. [וכן תמה גם בתפארת ישראל למהר"ל מפראג (פ"ה):] ומעתה יש לשאול, כי איך יאמר שה' חפץ לזכות את ישראל לכך הרבה להם מצוות, ודבר זה נגד השכל, שהיה לו למעט במצוות, כדי שלא יהיה צריך לשמור הרבה מצוות, ואז היה זוכה לעולם הבא על ידי מיעוט מצוות, ממה שהוא מוסיף להם מצוות, שאז אי אפשר לזכות כל כך לעולם הבא].

אלא פירוש הענין הוא שהרבה הקב"ה את מצוות התורה ופיזר אותם בכל שטחי העולם הגשמי, ומתוך כך בכל אשר יפנה האדם יהיו מצוות ה' נקדים לפניו, ויהיה בידו לעבוד את ה' ולקדש את שמו בכל חלקי החיים.

וכמו שאמרו במדרש (דב"ר ו ג): מהו 'כי לויית חן' (משלי א ט), אמר רבי פנחס בר חמא לכל מקום שתלך המצוות מלוות אותך, 'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך' (להלן פסוק ח), אם עשית לך דלת המצוות מלוות אותך שנאמר (לעיל ו ט) 'וכתבתם על מזוזות ביתך' וכו', אמר הקב"ה אפילו לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך המצוות מלוות אותך, מנין שנאמר 'כי יקרא קן צפור לפניך'. ועוד איתא במדרש תנחומא (שלח טו): 'אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה' (תהלים צז יא), 'ה' חפץ למען צדקו' (ישעיה מב כא), זרע להם הקב"ה את התורה ואת המצוות לישראל כדי להנחילם חיי העוה"ב, ולא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצוה לישראל.

'בהתהלךך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך'. שעל ידי הארת הנשמה באיברי האדם ניתן בו חיות וקיום גם לעולם הבא, וכמו שדרשו את הכתוב (ישעיה לח טז) 'אדני עליהם יחיו' על המניח תפילין שזוכה לאריכות ימים, כך גם קיום כל מצוות התורה מאריכה את ימי האדם, לא בעולם הזה בלבד אלא גם בעולם הבא.

וכיון שהקב"ה בעצמו מקיים את מצוות התורה [בירושלמי (ר"ה פ"א ה"ג):] בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה, רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה, אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא 'ושמרו את משמרתני אני ה' (ויקרא כב ט), אני הוא ששימרתני מצותיה של תורה תחילה], נמצא שבעצם קיום המצוות הנמצאים איתנו בכל מקום ומלוות אותנו בכל מעשינו ודיבורנו אנו הולכים בדרכי ה' [ועל זה נאמר (ויקרא כב לא) 'ושמרתם מצוותי', היינו את המצוות שלי שאני בעצמי מקיים. שעל זה אנו מברכים 'אשר קדשנו במצותיו' במצוות שהוא בעצמו מקיים]. ובכך מקדש את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו בקיום תרי"ג מצוות. ולא זו בלבד אלא כשמקיים המצוות זוכה שנחלקים בו אותיות ה' יתברך ומלוות אותו בכל תהלוכותיו ומעשיו, כידוע שאותיות 'מצוה' רומזים לשם הוי"ה, וכל מצוה חוקקת שם הוי"ה על האיבר המיוחד כנגדה, וממילא 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך' (תהלים לה י).

חסד גדול עשה עמנו ה' שזיכה

אותנו לקיים מצוות בכל דרכינו

ומעשינו

יהודי עובד ה' התלונן לפני רבנו הקדוש **רבי מנחם מנדל מקוצק ע"ה**, על שנבצר ממנו לעסוק בתורה ועבודת ה' כפי הרגלו מחמת טרדותיו בעול הפרנסה ובצער גידול בנים. השיב לו רבינו שהתורה ומצוותיה מקיפות את האדם בכל אשר יפנה, ואדרבה חסד גדול עשה עמנו ה' יתברך שבכל מעשינו יכולים

פי יקרא קן צפור לפניך בדרךך וגו' (כב, 1).

מצוות התורה מתלווים ומתחברים עם האדם בכל דרכיו כמו שכתוב (משלי א ט) 'כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרורותיך', וכדרשת רבותינו ז"ל במדרש (דב"ר ו ג): מהו 'כי לויית חן', אמר רבי פנחס בר חמא לכל מקום שתלך המצוות מלוות אותך וכו', אמר הקב"ה אפילו לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך המצוות מלוות אותך, מנין שנאמר **כי יקרא קן צפור לפניך**.

ענינו של הליווי האמור שבכל מקום המצוות מלוות אותו הוא כפי הידוע כי האדם נברא בשתי יצירות, יצירה בגוף ויצירה בנשמה, ואיברי הגוף מכוונים כנגד חלקי הנשמה [כמבואר בשערי קדושה (ח"א שער א): והנה נפש הטהורה שהיא הפרי כלולה מתרי"ג אברים וגידים, מתלבשת תוך תרי"ג אברים וגידים של נפש הטמאה הנקראת קליפת הפרי, ושתייהן יחד מתלבשות בתרי"ג אברים וגידים של הגוף, ונמצאו איברי נפש הטהורה תוך איברי נפש הרעה, ואברי נפש הרעה תוך איברי הגוף [וכו'], ואמנם מזון הרוחני של הנפש הקדושה נמשך אליה על ידי קיום התורה הכלולה מתרי"ג מצוות כדמיון תרי"ג אברי הנפש], ומאחר שהם חיותו של האדם לפיכך הם מתלווים ומתחברים עם האדם בכל דרכיו, כי בכח המצוות לחבר את הגוף אל הנשמה. וזה הנאמר 'כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרורותיך', כפי שכתב **בשפת אמת** (כי תצא תרמ"ה ד"ה במדרש): 'לויית חן הם לראשך' כו', כי עיקר ציור האדם ברמ"ח אברים וגידים הוא רק רמז ודמיון לנשמת האדם הכלולה מתרי"ג מצוות עשה ולא תעשה, ועל ידי המצוות במעשה יכולין להמשיך הארת הנשמה באיברי הגוף, ואז חל עליו הצורה המיוחדת לאדם.

ועל שם כן נקראו בשם 'מצוות' לשון צותא וחיבור הגוף עם הנשמה, והן מלוות את האדם בין בעולם הזה ובין בעולם הבא, כמו שכתוב (משלי ו כב)

עולמך תראה בחייך - חיי העולם הבא בעולם הזה

ורחימו ומדבק ומקשר מחשבתו בבורא יתברך שמו ומחשב ש'מלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו ג), ולית אתר פנוי מיניה' (תקו"ז תקון נ"ז צא:), והכל מלא מחיות הבורא ברוך הוא, נמצא כל מה שרואה הוא רואה רק חיות הבורא ב"ה הנמשך בו וכו'. ונמצא כשאדם לומד או מתפלל בדחילו ורחימו בודאי הוא זריו ונזכר בזה מאוד, מחמת שהוא מקושר מאוד במחשבתו בהבורא ברוך הוא אינו רואה ואינו שומע כי אם חיות הבורא ברוך הוא בכל דבר, כי הכל ממנו יתברך שמו רק שהוא מלושב בכלים מכלים שונים כביכול, ואיך אפשר שיבוא על מחשבתו שום פנייה לתאוות העולם כשאינו רואה לפניו רק חיות הבורא ותענוג רוחני שבכל דבר, עכל"ק.

ע"י המחשבה בסובב כל עלמין ונהנים מזיו השכינה כבעולם הבא

נמצא כי ככל שהאדם מתקרב יותר לבורא עולם, הרי שמשיל מעצמו חשבונות עולם הזה והבליו, וזוהי בחינת 'עולם הבא', וכמו שהמשך המגיד בהמשך דבריו לבאר דברי הגמרא 'העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה וכו' אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה', ופירש, כי ע"י 'עטרותיהם בראשיהם' באים ל'נהנים מזיו השכינה', דהיינו, כשחושבים ומתבוננים 'בראשם' ובמחשבתם בבורא יתברך שהוא 'סובב כל עלמין' כעטרה, וכאמור בדברי המגיד הקדוש, שמבינים בעומק לבם שהכל רק חיותו יתברך, ע"י שמקשרים מחשבתם בתורה ותפילה בדחילו ורחימו. זוכים ומגיעים ל'נהנים מזיו השכינה', שמתעדנים מהתענוג הרוחני שהוא חיות הבורא הנמצא בכל מקום בעולם. ועל זאת הדביקות נאמר מפי עליון (לעיל ד ד) 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום' כדברי הרה"ק בעל נועם אלימלך ע"ה (שם) 'על ידי הדביקות שתדבקו עצמכם בהבורא ברוך הוא, יהיה לכם חיים נצחיים גם היום בעולם הזה'.

הטובים בדברים שנאמר בהם 'בן העולם הבא', שהם 'שייף עייל שייף נפיק וגריס באורייתא תדירא', נעשה 'בן העולם הבא' אף בעודו חי בעולם הזה, שגם בחיי חיותו עלי אדמות מרגיש 'חיי העולם הבא'. וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות יז). בעת שנפטר מביית רבי אמי ויש האומרים מבית רבי חנינא, 'עולמך תראה בחייך', ופירשו רבותינו ע"ה כי ברכוהו שגם בעודו בעולם הזה יראה ויחוש חיי עולם הבא, כדברי קדוש מדבר רבינו בעל נועם אלימלך ע"ה (בראשית ד"ה בראשית): וזה פירוש הגמרא 'עולמך תראה בחייך', פירוש שעל ידי זה שכל מעשיו ותנועותיו שעושה הכל בקדושה ובטהרה ודביקות ושמחה ובאהבה וביראה מזה יגיע לו תענוג עולם העליון בזה העולם.

להרגיש טעם עולם הבא ניתן רק ע"י שמנתק הנאתו בעולם הזה

וכדי שיוכל להרגיש טעם עולם הבא בזה העולם, נצרך להכשיר נפשו באמצעות מעשיו, כי הלא 'העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פריה ורביה ולא משא ומתן ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות, אלא צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה' (ברכות שם), וכיצד יתכן שבעודו בעולם הזה ירגיש עולם הבא שהוא הפכו של עולם הזה. אמנם כאשר מכין עצמו ואינו נהנה בעולם הזה שעוסק בתורה תמיד מתוך שפלות - שייף עייל שייף נפיק, הוא שיוכל להיות בן העולם הבא גם בעודו חי בעולם הזה.

כשמדבק עצמו בקב"ה אינו יכול להעלות על ליבו דברי העוה"ז

ניתן להבין זאת ביתר עומק בדבריו של המגיד הגדול רבי דוב בער ממעזריטש ע"ה (מגיד דבריו ליעקב אות ע"ר), נביאו בלשונו - לשון חכמים המרפא: כשהאדם לומד או מתפלל בדחילו

למען ייטב לך והארכת ימים (כב ז). דרשו בגמרא (קידושין לט:): למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יארכיון ימך לעולם שכולו ארוך. והאריך במדרש תנחומא להטעימנו מעט מגודל השכר שבעולם הבא, ואלו דברי התנחומא (ויקרא ח): רוחות הצדיקים והחסידים ובעלי תשובה שעומדין לפניו במעלה גדולה והוא החיים שאין עמה מוות והטובה שאין עמה רעה, הוא שכתוב בתורה למען ייטב לך לעולם, ומפי השמועה למדנו למען ייטב לעולם שכולו טוב, והארכת ימים לעולם שכלו ארוך. ושכר הצדיקים הוא שיזכו ויחיו לטובה, אשרי האיש שזכה לטובה ולעונג, המקום יזכנו להתענג בה עם הצדיקים, וכבר הודיעונו חכמים הראשונים שטובות חיי העולם הבא אין כח באדם לדורשה ולאומרה ואין יודע גודלה ויופיה ועוצמה כי אין לה ערך ולא דמיון ודמות.

ביאור דברי חז"ל 'איזהו בן העולם הבא' ומה נוסף בו על כל ישראל

אולם צריך לדעת כי גם בעולם הזה ישנה אפשרות לחיות חיי נשמות ולהנות ולהתענג כמו בעולם הבא. הכיצד. הנה בגמרא אמרו (סנהדרין פח:): 'שלחו מתם, איזהו בן העולם הבא, ענוותן ושפל ברוך, שייף עייל שייף ונפיק, וגריס באורייתא תדירא, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה'. יש להבין דברי חכמים מהו 'בן העולם הבא', הלא אמרו (שם צ). 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'. מוכרחים אפוא לומר כי יש הבדל מהותי בין משמעות 'בן העולם הבא' למשמעות 'חלק לעולם הבא', אם כן עלינו להבין היטב מהו ההבדל.

בן העולם הבא - בעודו חי בעולם הזה

בביאור החילוק ביניהם יש לבאר כי אכן 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', כלומר, לאחר מילוי ימיהם ושנותיהם יזכו כל ישראל לחלק בעולם הבא. אולם כשפועל במעשיו

יצא לאור ע"י מכון אור ליהודים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לנצח ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור ליהודים נציגו ועיסמו: שוקי קנר

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי **אברהם דוב זיע"א מאאוריטש** סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "**זיוסיפו ענווים בה' שמחה**" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

איצרות ומעיד ממעורר

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

ענין היניקה מהקב"ה בעבודת השם

במאמר זה מבאר רבינו את הדרך שיקבל אדם שכל מהקב"ה והנקרא יניקה, שהוא דרך מדרכי הדביקות האמיתית שבה על ידי הכנעה אמיתית כתינוק היונק מאמו, ויודע ומרגיש שכל מה שמקבל וניזון אינו אלא ממנה. ואז זוכה לקבלת ה'מוחי' המתפשטים בו להבין ולהשכיל, והם נמשלים לחלב האם שעל ידו מתפתחין איבריו ברוחניות ובגשמיות.

וענין זה נתבאר ביתר ביאור במאמרים אחרים שהענין הוא שהיניקה היא דווקא על ידי ביטול מוחלט של היונק, דהיינו שהיניקה היא מצב שבו רצונו של אדם הוא רק להתדבק בבורא יתברך, באופן שאינו רואה את עצמו כמציאות נפרדת כלל. ויש בזה שני כללים, האחד שכדי לזכות לקבל את אור ה' כגמול עלי אמו, צריך שיהיה כל חיותו מהשם יתברך, וכיר בזה בהכרה גמורה. והשני בעת שהוא מקבל שכל וגדלות המוחין מהשם יתברך, שתהיה כל כוונתו לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, כתינוק שאינו רואה עצמו למציאות נפרדת כלל. ובשני בחינות אלו ישנו עוד אזהרה שמזהיר רבינו את האדם אשר הוא יונק מאורו יתברך, שיהיו כל איבריו שלמים לקבלת אור ה', כתינוק שחלב אמו מתפשט בכל איבריו ובונה אותם.

ועל ידי שני מידות אלו, אז מידה כנגד מידה, הקב"ה מצמצם עצמו אליו, היינו לדרגה שהוא נמצא בה, וממשיך את מידותיו לפי דרגת בני ישראל, ואף שמן הראוי היה שישראל יהיו בדרגת השלימות שדבקים בחכמה שהיא למעלה מן ה'זמן', עם כל זה הקב"ה מצויר מדריגתם שהם בתוך גבולות העולם והזמן ומשפיע אליהם.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השטע

אֶת מִי יוֹרֵה דַעְהָ וְגו' (ישעיה כח ט). זֶה מִשֶּׁה שֶׁהַחֲזִירוּהוּ לִינֹק מִהַמְצָרִיּוֹת וְלֹא רָצָה, וְנִתְיַחַד לּוֹ הַדְּבוּר (סוטה יב). הַעֲנִינּוּ, לַהֲבִינּוּ עֲנִינּוּ הַיְנִיקָה וּמַהוּתוֹ. כְּתִיב (שיר השירים ח א) **מִי יִתְנֶנָּה כָּאֵךְ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי וְגו', אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (אבות פ"ק ה' משנה יז) כָּל אֲהָבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּדָבָר וְכו', דְאִית אֲהָבָה בְּגִין דִּיחִיוּן בְּנֵי וְכו' יֵשׁ מִי שְׂאוּהָב אֶת הַקַּב"ה כְּדִי שִׁיחוּ בְנָיו, וְאִי יִסְלַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיָּנִיָּה לֹא יֵאָהֵב אוֹתוֹ וְאִי יִטוֹל הַקַּב"ה מִמֶּנּוּ אֶת בְּנָיו לֹא יֵאָהֵבוּ, עֵינֵי שֶׁם בְּזָהָר (תיקו"ז תיקון ל עג). אֲבָל אֲהָבָה דִּיאָהֵב לִיהָ בֵּין בָּטָב וְכו' אֲבָל אֲהָבָה הָאֲמִיתִית הִיא שִׂיאָהֵבוּ בֵּין בָּטוֹב וּבֵין וְכו', דְזוֹ אֲהָבָה שֶׁאִינָה תְלוּיָה בְּדָבָר וְאִינוּ נִפְסָק לְעוֹלָם שְׂאוּהָב אֶת הַקַּב"ה בְּכָל מִידָה וּמִידָה שְׂמוּדָד לוֹ, וְאִינוּ תוֹלָה אֶת אֲהָבָתוֹ בַּהֲנַגְתַּת הַקַּב"ה כְּלַפּוּי, וְזֶה נִקְרָא אֲהָבַת אֲחִים וְרַעִים דְּלֹא מִתְפָּרְשִׁין. וְאֲחִים הוּא דְבִקּוּת כְּדִכְתִּיב (תהלים קכב ח) **לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי וְגו',** חֲזִינוּ מִכָּךְ שֶׁלִּשׁוֹן אַחֻוּהָ נִטְפֵל הוּא לְרַעִוּת שֶׁהוּא דְבִקּוּת הַרַעִים זֶה בְּזָה בְּאֲהָבָתָם, וְאֲהָבַת הָאֲחִים הִיא בְּשִׁבִיל שֶׁיֵּצְאוּ מִמְּקוֹר אֶחָד, וְאֵף שֶׁזֶה תְלוּי בְּדָבָר, מִפְּלֵ מְקוֹם אִינוּ תְלוּי בְּדָבָר בָּטָל, שֶׁהָרִי יֵצְאוּ מִמְּקוֹר אֶחָד, וְזֶה לֹא יִשְׁתַּנֶּה לְעוֹלָם נִמְצָא שֶׁאֲהָבָה זֹאת הִיא אֲהָבָה עֲצִמִית כִּי הִיא תְלוּיָה בְּעֲצֻמוֹתָם, נִמְצָא מִי שֶׁיֵּאָהֵב לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא הַמְּקוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא, בְּחִינָה זוֹ לֹא יִפְסָק וְלֹא יִשְׁתַּנֶּה.**

וְהִנֵּה הַתֵּינוּק כָּל זְמַן שִׁיּוֹנֵק אֶת אִמּוֹ אִזִּי הוּא נִקְשָׁר מְאֹד לְאִמּוֹ, מִפְּנֵי קֶשֶׁר הַחַיּוּת שֶׁאִין לוֹ שׁוּם חַיּוּת כִּי אִם מִמְּנָה וְלִכּוֹן אִינוּ מְרַגֵּשׁ עֲצֻמוֹ כְּלָל כְּמִצִּיאוֹת נִפְרֶדֶת, כִּיּוֹן שֶׁאִינוּ מִקְבֵּל חַיּוּת מִעֲצֻמוֹ כְּלָל רַק כֹּל מִזּוּנוֹ דֶּרֶךְ אִמּוֹ, (וְזֶהוּ הַסֵּבֵר בְּדֶרֶךְ הַשְּׁלִילָה, וְעוֹד בְּדֶרֶךְ הַחַיּוּבִי -) וְכָל יְנִיקַת חַיּוּתוֹ בְּאִמּוֹ, וְקִשּׁוֹר אֶלֶיָּה עַל יְדֵי יְנִיקָה וְחַיּוּת עַל יְדֵי הַתַּעֲנוּג וְהַחַיּוּת שֶׁמִּקְבֵּל מִחֵלֵב אִמּוֹ הוּא נִקְשָׁר לְאִמּוֹ וּמְרַגֵּשׁ שֶׁכָּל חַיּוּתוֹ מִמְּנָה, וְכִשִּׁיגְדֵל וְאִין צָרִיךְ לִיְנִיקָה נִפְסָק הַקֶּשֶׁר מֵעַט, וְאִלוּ יֵצֵר שֶׁיֵּצְטָרֵךְ תְּמִיד לִינֹק מֵאִמּוֹ, הִיא תְּמִיד נִקְשָׁר בָּהּ בְּקֶשֶׁר אִמִּיץ וְחִזָּק, נִמְצָא שֶׁאִין דִּי בְּמָה שִׁינֹק וְקִיבֵל חַיּוּתוֹ מִמְּנָה בְּשַׁעַת הַיְנִיקָה, אֲלֵא הַדְּבִיקוּת הַשְּׁלִימָה הִיא רַק בְּשַׁעַת הַיְנִיקָה.

כֵּן הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת אִם, כְּדִכְתִּיב (משלי א ח) 'תּוֹרַת אִמָּךְ', וְהִינוּ כְּמִשְׁלֵל הָאִם הַמְּנִיקָה אֶת בְּנָהּ, וְכִמוֹ שְׂכַתוֹב (שם ה ט) **'דְּדִיָּה יְרוּךְ בְּכָל עֵת',** וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (עירובין נד): **מֶה הַדָּד הַזֶּה כָּל זְמַן שֶׁהַתֵּינוּק מִמִּשְׁמֵשׁ בּוֹ מוּצָא בּוֹ טַעַם. אֵף דְּבְרֵי תּוֹרָה כָּל זְמַן שֶׁמִּחְפֵּשׁ בּוֹ מוּצָא בְּהוֹן טַעַם, נִמְצָא תְּמִיד צָרִיכִין לִינֹק מִהַתּוֹרָה שֶׁהַחַיּוּת נִמְשָׁךְ לְאָדָם דּוּקָא עַל יְדֵי שִׁיּוֹנֵק מִהַתּוֹרָה, וְאִין דִּי בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה הַחֻקּוּקִים בְּזַכְרוֹנוֹ, אֲלֵא דּוּקָא כְּשׁוֹזֵר וּמַעֲיִין בָּהֶם נִמְשָׁךְ לוֹ חַיּוּת חֲדָשׁ, וְכָל זְמַן שֶׁמִּמִּשְׁמֵשׁ בָּהּ מוּצָא טַעַם יוֹתֵר.**

וּמִטַּעַם זֶה וְכָל אָדָם צָרִיךְ לְהִיֹּת בְּבַחֲנֵינַת יְנִיקָה לְתוֹרָה, וְאִפְלוּ שֶׁהוּא גְדוֹל וּמְפַלֵּג צָרִיךְ תְּמִיד לִינֹק מִהַתּוֹרָה וְהוּא נִחְשָׁב 'יוֹנֵק' תְּמִיד בְּעֶרְךְ הַדְּרָגָה שְׁעֵדִיין לֹא הִשִּׁיג, כִּי חֲכַמַת הַתּוֹרָה אִין לָהּ סוּף, כִּי דְדִיָּה יְרוּךְ בְּכָל עֵת כְּתִיב, וְעַל פְּסוּק זֶה דְּרָשׁוּ חַז"ל (עירובין נד): אֶת הַדְּרָשָׁה הַנִּזְכָּרַת - "לְמָה נִמְשְׁלוּ דְבְרֵי תּוֹרָה כִּדּוּד מֶה דָּד זֶה כֹּל זְמַן שֶׁהַתֵּינוּק מִמִּשְׁמֵשׁ בּוֹ מוּצָא בּוֹ חֵלֵב, אֵף דְּבְרֵי תּוֹרָה כֹּל זְמַן שֶׁאִדָם הוּגָה בְּהוֹן מוּצָא בְּהוֹן טַעַם", כִּי אֵף אִם לִמַּד אֶת כֹּל הַתּוֹרָה, צָרִיךְ תְּמִיד לִינֹק עוֹד כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הָעוֹמֵק הַנוֹסֵף שְׁעֵדִיין לֹא הִשִּׁיג, וְכִשְׁמִשְׁמֵשׁ בָּהֶם וְעוֹסֵק בָּהֶם מוּצָא אוֹתוֹ עוֹמֵק וּמְרַגֵּשׁ בָּהֶם טַעַם חֲדָשׁ, וּמִכַּח זֶה נִמְצָא קִשּׁוֹר בְּהַתּוֹרָה תְּמִיד בְּבַחֲנֵינַת יְנִיקָה, וְאֵז בְּכָל מַעֲשֵׂיו אִפְלוּ בְּחִיצוֹנִיּוֹת קִשּׁוֹר תְּמִיד בְּהַתּוֹרָה כִּיּוֹן שֶׁכִּמוֹ שֶׁהַתֵּינוּק אִינוּ מְרַגֵּשׁ אֶת חַיּוּת עֲצֻמוֹ כִּיּוֹן שְׂמִרְגִישׁ שֶׁכָּל חַיּוּתוֹ מִמְּנָה, כִּךְ הַיּוֹנֵק מִהַתּוֹרָה יִרְגֵּשׁ שֶׁכָּל חַיּוּתוֹ מִהַתּוֹרָה וְאִין לוֹ חַיּוּת אַחֶרֶת וּמִמִּילָא אִפִּילוּ בְּמַעֲשָׂיו וְעֵינֵינוּ יִהְיֶה קִשּׁוֹר בְּתוֹרָה, וְאִינוּ נִפְסָק הַקֶּשֶׁר כְּאִמּוֹר לְמַעְלָה, וְכָל מַעֲשָׂיו עַל פִּי הַתּוֹרָה.

וְהִנֵּה כְּתִיב (דברים כב ו-ז) 'פִּי יִקְרָא קוֹן צְפוֹר וְגו' וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים. כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי בַחֲנִיּוֹת בְּיְנִיקָה. אַחַת שֶׁהָאִם מְרַכְנֶת עֲצָמָה לְיֵלֵד וּמִיְנִיקַת אוֹתוֹ, וְהַשְּׁנִיָּת שְׁלוֹקְחָתוֹ עַל זְרַעוֹתֶיהָ וְיְדִיָּהּ וּמִיְנִיקַת אוֹתוֹ, וְהַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מִפְּנֵי שֶׁאִין הַתֵּינוּק בְּרִיא אוֹלָם וְאִין לוֹ שׁוּם הַעֲמָדָה עֲצִמִית, שֶׁאִינוּ יִכּוֹל לְהַעֲמִיד עֲצֻמוֹ אִפִּילוּ עַל יְדֵי אִמּוֹ לְהַרִים רִאשׁוֹ וּלְיִנּוֹק, לְכֵן מִשְׁפֵּלֶת הָאִם עֲצָמָה אֶלֶיּוֹ כִּשְׁהוּא שׁוֹכֵב בְּעֵרִיסָה, וּמִשְׁפִּיעָה לוֹ דִּי חַיּוּתוֹ. וְהַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּת כִּשְׁהוּא

פְּרִיא ויכול להגביה ראשו ולינוק, **אִז לֹקַחְתוּ וּמַעֲלָה אוֹתוֹ עַל יְדֵיהָ וּמְנִיקְתוּ. כְּמוֹ כֵּן יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בְּהוֹ (שְׂעִיָּה נְדִיג) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה'.** רוצה לומר שהקדוש ברוך הוא מלמד אותם תמיד שכל איך לעבדו ולקרב את עצמם אליו ואז מעלה אותם על ידיו, כלומר על ידי אהבה ויראה, וכשִׂיִּשְׂרָאֵל אֵינָם בְּרִיאִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם ואינם יכולים להשיג אלקותו יתברך מכיון שאין להם אפילו בחינת רגליים של התינוק שכשהם בבריאיות וחוזק, יכול התינוק להחזיק עצמו על ידם על זרועות המיניקת ולינוק, **אִז כְּבִיכּוֹל מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ בְּצַמְצוּמִים עַד רִדְתוֹ אֶל עֵרֶךְ הַשְּׁכָלְתָם** אל האופן שיכולים להבין ולהשיג, **וּמִשְׁכִּילֵם כְּפִי עֵרֶךְ בִּינְתָם. כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּצַדִּיקִים** שמשתוקקים אליו ובטלים אליו, **וְהֵם בְּקִטְנוֹת שְׂכָל, וְגַם שֵׁם בְּדַרְגָּה שֶׁהֵם שְׂרוּיִים בָּהּ יְדִירְכֶם לְסוּר מִדְּרָכָם וּלְהַשְׁכִּילֵם דְּרָךְ ה'.**

וְזֶהוּ וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ. ודרשו חז"ל **אֶל תִּקְרֵי בְּנֵיךָ אֶלָּא בּוֹנֵיךָ (ברכות סד), כִּי כִּשְׁהֵם בְּקִטְנוֹת שְׂכָל צְרִיכִים הֵם לְהַבְנוֹת לַבְנוֹת אֶת קוּמַתָּם הַרוּחָנִית, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד אוֹתָם וּבוֹנֵה אוֹתָם, וְזֶהוּ אֶל תִּקְרֵי בְּנֵיךָ אֶל בּוֹנֵיךָ וְכוּ'** לומר לך שפשט הכתוב ודרשת חז"ל שניהם תלויים זה בזה, כִּינּוֹן שֵׁהֵם 'לְמוֹדֵי ה'' שהם בבחינת יונק שכל חייתו מהאם, והיינו שכל חייתם מהתורה ורוצים לקבל מהשם יתברך שפעו כיונק שאין לו שום חיות אחרת, **נִמְצְאוּ הֵם בְּבַחֲיַת בְּנִים, וְלִכֵּן מְכִיּוֹן שֶׁהֵם נוֹהֲגִים כִּךְ בְּבַחֲיַת בְּנִים שִׁיוּנִקִּים רַק מֵאִמָּם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַבִּיא אוֹתָם לְשִׁלְמוֹת גְּדוּל** שיהיו בגדלות המוחין, להשיג עומק דברי התורה ודרכי ה', **וְזֶהוּ וְרַב שְׁלוֹם, שְׁלֵמוֹת רַב** ואז יקראו 'בנים' ולא רק בכתיבה שהיא על שם העתיד שמשתוקקים להבנות ולהיות בבחינת בנים.

וְצִרְיָךְ שְׁלֵא יִהְיֶה חֶסֶד וְשְׁלוֹם שׁוֹם פָּגָם בְּשׁוֹם אֲבָר מֵאֲבָרֵיהָ הַרוּחָנִיִּים שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם הַמִּידוֹת, כִּי כָּל אֲבָר הַפְּגוּם שְׂכִינְתָּא לֹא שְׂרִיָּה בֵּיה (תיקוני זוהר תיקון ע קל): השכינה אינה שורה על דבר פגום, כלומר על כל מידה ממידות הנפש שאינה מזוככת כליל לכבוד השם יתברך, **וְיִסְלַק הַשְּׂכִינָה כְּבִיכּוֹל,** וגם זהו תנאי לדביקות הש"ת, שיהיה האדם בבחינת יונק, שיהיה מוכן כולו בכל איבריו לינוק מהתורה, ואז יזכה להבנות ולקבל ההארה בשלימות.

וַיֵּשׁ שְׂנֵי בַחֲיֹנוֹת קִטְנוֹת, הָאֶחָד בְּבַחֲיַת דְּבָרִים חִיצוֹנִיִּים כְּגוֹן אֲכִילָה וְשִׁתְיָה שְׂעוּשָׁה לְמִלְאוֹת פְּרוֹסוֹ, וְאֵינּוּ מִשְׁכִּיל עַל פְּנִימִיּוֹת הַדָּבָר שאינם מבין שפנימיות האוכל הוא ה'מאכל' הרוחניות שבו, וצריך לכוין מחשבתו להתענג על חיות התורה שבמאכלים, **וְקִטְנוֹת הַשְּׂנֵי, בְּבַחֲיַת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וּמִצּוֹת, אֵף עַל פִּי שְׂעוּסָק וְלוֹמֵד הוּא בְּקִטְנוֹת שְׂכָל, וְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ מְלַמֵּדוֹ אֵיךְ לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו. וַיֵּשׁ שְׁלוֹמֵדִין אוֹתוֹ וְאֵינּוּ**

מְשִׁיבָה עַל זֶה שאינו שם לבו למחשבות שהקב"ה שולח אליו, אמנם הקב"ה מלמד כל אחד ואחד איך להתקרב אליו, **נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ מְלַמֵּד, אֵף שֶׁהָאֵדָם בְּקִטְנוֹת** ואינו יכול להשיג דרך ה' מעצמו, **הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ אֵלָיו כְּפִי שְׂכָלוֹ הַמוֹעֵט.** **וּכְתִיב (הוֹשֵׁעַ י א ג) 'וְאֲנִי תַרְגְּלִיתִי לְאֶפְרַיִם קָחֵם עַל זְרוּעֹתַי'. רוֹצֵה לֹמַר** שבתחילה היה בדרגה הראשונה שלא היה אף יכול לקבל משכל שהוא בחינת יניקה וצמצום, אלא כאם המרכנת עצמה לבנה שבעריסה כיון שאינו בקו הבריאות, ואנכי - הקב"ה העלהו, **שֶׁהִבִּיאֹ לְמַדְרָגָה הַשְּׂנֵי דִּינִיקָה. שְׁלֻקְחוֹ עַל הַזְּרוּעוֹת שֶׁהָיָה בְּבִרְיָאוֹת, וְלֹא הָיָה צְרִיף לְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ וּלְהַרְפִּין אֵלָיו** והזרועות הם האהבה והיראה שמכניס הקב"ה ללבו של אדם כדי שיוכל להתקרב אליו ולהחזיק במידותיו.

וְזֶהוּ נִקְרָא קוֹן צִפּוֹר הַמוֹזְכֵּר בַּפֶּרֶשָׁה, וְכִפִּי שְׁהוֹלֵךְ וּמִבְּאֵר: וְכְתִיב (משלי כז ח) 'צִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנְיָה כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ'. דְּהֵינּוּ בְּבַחֲיַת שְׂמִצְמָצֵם אֶת עֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל עַד מִדְּרָגָה תַּחְתּוֹנָה עַד הַדְּרָגָה שֶׁשֵּׁם נִמְצָאת הַשְּׂכִינָה הַנִּקְרָאת צִפּוֹר, כְּלוֹמַר הֵיכֵן שֶׁנִּמְצָאִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ נִקְרָא [אִישׁ] נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אִישׁ דָּא קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, נִמְצָא 'כִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפִנֵּיהָ' (דברים כב ו), שֶׁתְּהִיָּה אֵתָּה הָאֵדָם בְּבַחֲיַת קוֹן צִפּוֹר שֶׁהוּא בְּחִיַת מִיעוּטָא דְּרָגָה פְּחוּתָה, שֶׁל מוֹחִין דְּקִטְנוֹת, וְהַמוֹחִין שֶׁהִקְב"ה מִשְׁפִּיעַ לָךְ יְהִי בְּדַרְגָּה הַנִּמְשַׁלֵּת אֶל 'צִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנְיָה' כְּאִמּוֹר. כָּכֵל עֵץ אֹף עַל הָאָרֶץ, רוֹצֵה לֹמַר שֶׁתִּי בְּחִינּוֹת, הָאֶחָד בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת שֶׁנִּקְרָא 'עֵץ חַיִּים' וְגו' (משלי ג יח), וְהוּא בְּחִיַת קִטְנוֹת שְׂנִית הָאִמּוֹר לְעִיל. 'אֹף עַל הָאָרֶץ', בְּחִיַת אֲרֻצִּיּוֹת שֶׁהוּא קִטְנוֹת רֵאשׁוֹנָה הָאִמּוֹר לְעִיל.

וְשִׁתִּי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ כְּשֶׁתְּהָא בְּקִטְנוֹת שְׂכָל, שֶׁהוּא 'אֶפְרַחִים אוֹ בִּיצִים'. בִּיצָה הִיא דְּבַר שְׁלֵא יֵצֵא עֲדִין לְאֹוִיר וְלֹא הִיָּתָה הוֹלְדָה, כֵּן כֵּאֲשֶׁר הָאֵדָם בְּדַרְגָּה הַרֵאשׁוֹנָה שאינו יכול אף לקבל השכל דיניקה, אז השכל שלו באותה דרגה שהיא בבחינת 'עיבור', **נִקְרָא בִּיצָה, כְּמוֹ כֵּן מְפִינֵי שֶׁהוּא דוֹמֵה לְבִיצָה** שעדיין לא יצאה מהכח אל הפועל ומההסתר אל הגילוי, **שְׁלֵא הִיָּתָה הוֹלְדָת הַשְּׂכָל, וְהוּא קִטְנוֹת אֶחָד. אוֹ אֶפְרַחִים דְּלִית לְהוֹן גְּדִפִין שְׁלֵמִין (תיקו"ז הקדמה א):** רוֹצֵה לֹמַר שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׂכָל שֶׁהֵם נִקְרָאִים גְּדִפִין, והיינו שעובד את ה' בתורה ותפילה, **אֲבָל אֵינּוּ יְכוֹל לְעַלּוֹת לְמַעֲלָה, דְּלִית לֵיהָ גְּדִפִין שְׁלֵמִין** שעדיין לא נשלמו כנפיו, היינו האהבה והיראה שלו, **וּבִשְׁתֵּי בַחֲיֹנוֹת אֵלוֹ כְּשֶׁהוּא בְּקִטְנוֹת הַשְּׂכָל, אֵף שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַמֵּד אוֹתָךְ וּמְרַכֵּין עֲצָמוֹ לְהַשְׁכִּילָךְ, 'לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים', רוֹצֵה לֹמַר לֹא תוּכַל לְקַחַת שׁוֹם הַשְּׂכָלָה בְּעֵנֶיךָ זֶה עֲדִיין לֹא תוּכַל לְהַשִּׁיג עוֹלְמוֹת ה'שְׂכָל, הַחֲכִמָּה**

והבינה, כיון שעדיין אינך בגדלות המוחין ולא השגת את דרגת הא'ם' שהיא מעל ה'בנים'.

רַק בְּאִפְן זֶה תוּכַל לְהַגִּיעַ לְגַדְלוֹת הַמוֹחִין, שְׁלַח וְגו'. וְהַעֲנִין כִּי אִמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (אבות פרק א משנה ג) אֶל תְּהִי וְכוּ', וְהִי מוֹרָא שְׂמִים עֲלֵיכֶם. כִּי לְמָה נִקְרָא שְׂמִים, עַל דְּרָךְ (חֲגִיגָה יב). אִשׁ וּמִים שְׂעִרְבֵן זֶה בְּזָה וְעֵשָׂה מֵהֶם שְׂמִים ומרמז על הגבורה (אש) והחסד (מים) שעירבן וכללם זה בזה ועשה מהם את בחינת התפארת הכלולה משניהם ומכונה 'שמים' (זוהר שלח קנז), **נִמְצָא בְּחִיַת הִירָאָה וְהָאֵהָבָה שְׂנִיָּהוּ מִתְאַחֲדִים וּמְעִרְבִין זֶה בְּזָה** ומבאר איך יתכן שיהיו שניהם מעורבים זה בזה, והיינו כשעושה לכבוד שמים ולא לכבוד עצמו, **וְכָל הַמְּבַקֵּשׁ פְּרוֹס שְׂכוּונָתוֹ לְהִנָּאת עֲצָמוֹ, חֲשִׁיב שְׁבִאֲמַת הוּא עוֹבֵד אֶת עֲצָמוֹ, וְאֶפְלוֹ עוֹלָם הַבָּא שְׂמַצְפָּה לוֹ בְּתוֹרַת קַבְלַת שְׂכָר** ולא להתענג על ה', **הוּא תוֹעֲלֵת עֲצָמוֹ. רַק יַעֲבֹד לְכוֹנָה אַחַת, לְשִׁמוֹ הַגְּדוֹל בְּרוּךְ הוּא** להתענג על ה', שהקב"ה מתענג ממה שישראל מתענגין בעשיית מצוותיו, **וְהָאֵהָבָה וְהִירָאָה יְהִיָּה רַק לְכוֹנָה זֹה.**

וְאֵף שְׂאֵנוּ מִתְּפַלְלִין עַל תּוֹעֲלָתָנוּ ואם כן נראה שהותר לכיון בתפלתו לצרכי עצמו, **הוּא רַק שִׁיתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבַּרְךְ, בְּהִיּוֹת שְׂכָל זְמַן שְׂאֵנוּ חֲסִרִים מְטוֹבוֹ הוּא מְפַנֵּי הַסְּתַלְקוֹת חִיּוֹתוֹ הַמְּמַלֵּא כָּל הָעוֹלָמוֹת,** וזה ניכר בעיקר בחיסרון הצדיקים הדבקים בו יתברך, **כִּי כָּל זְמַן שֶׁמִּתְגַּדֵּל וּמִתְרַחֵב שְׂפָעוֹ כָּל זְמַן שֶׁשֹּׁפַע ה' יוֹרֵד בְּגַדְלוֹת וּבִהְרַחֲבָה וְאֵין מוֹנַע לְתַחְתּוֹנִים מִקְבְּלוֹ, הִרִי כָּל הָעוֹלָמוֹת מְלֵאִים טוֹב** ואז נמשך ממילא בתחילה על הצדיקים המתפללים עבוד כבוד שמו ועל כל ישראל, **וְהוּא מִתְגַּדֵּל בְּעוֹלָמוֹ. וְעַל זֶה אֲנַחְנוּ מִתְּפַלְלִים שִׁיתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה וְיִמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ (תהלים עב יט)** שימשיך את אורו ושפעו לתוך הארציות - לעולם העשייה, **וְאֵז מִמִּילָא הַטּוֹב יְהִיָּה מִעֲצָמוֹ** שכשתשרה קדושתו בכל הארץ ממילא לא יהיה חסר שום דבר, **וְהַעֲקֵר הוּא שִׁיתְגַּדֵּל שְׁמוֹ עַל יְדֵי זֶה. וְכָל כְּוָנָתָנוּ רַק לְהַשֵּׁם יִתְבַּרְךְ בְּכָל שְׂאֵלוֹתָנוּ.**

וְזֶהוּ שֶׁהַזְּהִיר לְבַל יַעֲבֹד עַל מִנַּת לְקַבֵּל פְּרוֹס, וְהִי מוֹרָא שְׂמִים עֲלֵיכֶם (אבות פרק א משנה ג), אוֹתָהּ הִירָאָה שֶׁל שְׂמִים שהיא אש ומים מעורבין זה בזה, כלומר **שְׂאֵחֻזָּה בְּאֵהָבָה. וְכִכְר נִתְבָּאֵר אֲצִלְנוּ בְּמִקּוֹם אַחֵר פְּרוּשׁוֹ** שאין הכוונה ליראת העונש אלא ליראה מחמת בושה, שהיא אחוזה באהבה.

וְזֶהוּ (דברים כב ז) 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, אֶת הַטְּפִל לְאֵם, שֶׁהוּא קַבְלַת פְּרוֹס שהוא הטוב הגשמי הנמשך מעצמו בדרך ממילא על ידי שמתגדל ומתרחב השפע הרוחני, **וְהִיָּה עוֹלָם הַבָּא טַפֵּל בְּעֵינֵיכֶם לְגַבֵּי עֵקֶר הָעֵבוּדָה לְגַדֵּל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ לְעִשׂוֹת נַחַת רֵיחַ לְפָנָיו.**

רמב"ם המבואר הפרוייקט ההיסקטוריו!

מתחילת

- 👉 מנופה ומוגה בי"ג נפה
- 👉 ביאור רהוט משולב על הדף
- 👉 כותרות והקדמות נרחבות
- 👉 ילקוט ביאורים מקיף
- 👉 מאות אלפי הערות והוספות
- 👉 חובה לכל בן ישיבה

נין - זכיה ומתנה
 קנין - שבטים
 קנין - שלוחין ושופין
 קנין - עבדים
 משפטים - שכירות
 משפטים - שאלה ופיקדון ומלווה ולוה א
 משפטים - מלווה ולוה ב
 משפטים - מלווה ולוה ג
 משפטים - טוען ונטען א
 משפטים - טוען ונטען ב
 משפטים - נהלות
 שופטים - סנהדרין א
 שופטים - סנהדרין ב
 שופטים - עדות א
 שופטים - עדות ב
 שופטים - אבל
 שופטים - מלכים

קדושה - ביאה א
 קדושה - ביאה ב
 קדושה - ביאה ג
 קדושה - מאכלות אסורות א
 קדושה - מאכלות אסורות ב
 קדושה - שחיטה א
 קדושה - שחיטה ב
 דעים - שמיטה ויובל א
 דעים - שמיטה ויובל ב
 קרבנות - קרבן פסח
 קרבנות - בכורות ושגות א
 קרבנות - שגות ב תמורה
 ניקין - נזקי ממון
 ניקין - גניבה
 ניקין - גולה ואבירה א
 ניקין - גולה ואבירה ב
 ניקין - חובל ומוקי
 קנין - סכירה א
 קנין - סכירה ב

מדע - ישורי התורה
 מדע - עבודה זרה
 אהבה - קריאת שמע ותפילה א
 אהבה - תפילה ב
 אהבה - תפילין
 אהבה - ברכות א
 אהבה - ברכות ב מילה
 זמנים - שבת א (א-ט)
 זמנים - שבת ב (ו-י)
 זמנים - שבת ג (יז-כ)
 זמנים - שבת ד (כא-כה)
 זמנים - שבת ה (כז-ל)
 זמנים - עירובין
 זמנים - שבתות עשור שבתות י"ט
 זמנים - חמץ ומצה א (א-ד)
 זמנים - חמץ ומצה ב (ה-ח)
 זמנים - שופר סוכה וילול שקלים
 זמנים - קדוש החודש
 זמנים - הנעיות מגילה תעבה

נישואין

מרגלויות יקרות ואבני חושן, פנינים נפלאים וסיפורי צדיקים
דברי הגות ורעיון מאוצרות תורת החסידות
משובצות זהב ומסודרות על עניני נישואין
משיעוריו ושיחותיו של
הגאון רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א

ספיר ויהלום

מוטיבואה

תמונות כלי הכסף באדיבות הצורפים

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66